

HYVÄÄ JOULUN AIKAA
KOTIKIRKON LUKIJOILLE

Kotikirkko

4 | 2025

HÄMEENLINNA 19.11.2025

TERHI HANNOLA:

– TOIVON, ETTÄ
JOULU VOISI OLLA
AIKAA, JOLLOIN
MIETTISIMME HYVÄÄ
MYÖS MUIDEN LAJIEN
KANNALTA

SEURAA JOULUKIVI- KALENTERIA!

ADVENTIN AJASSA
KULJETAAN KIVI
KERRALLAAN KOHTI
JOULUN VALOA

SEURAKUNNAN JA KAUPUNGIN

YHTEISTYÖSOPIMUS
SELKEYTTÄÄ
KÄYTÄNTÖJÄ

Menot-liite!

KAIKKI TALVEN
TAPAHTUMAT KÄTEVÄSTI
YKSISSÄ KANSISSA

pääkirjoitus

JOULUNA HE KAIKKI OVAT TÄÄLLÄ

Moni suomalainen joululaulu sanoittaa kaipausta, jota tunnemme edesmenneitä rakkaita kohtaan. Erityisesti ensimmäinen joulukuun juhlapöydässä on tyhjä paikka, voi olla läheisensä menettäneelle raskas. Poisnukkuneita perheenjäseniä halutaan muistaa tärkeänä juhlanähtävänä. Tämän voi kuulla joululaulujen sanomassa ja nähdä kynttilämerenä hautausmailla. Joululaulujen yhdessä laulaminen sekä hautausmailla vierailut ovatkin tärkeä osa suomalaiseen joulun viettoon kuuluvaa aineetonta kulttuuriperintöä. *Häme*-lehdessä (28.12.1934) kirjoitettiin jouluillan kauniista näystä Hämeenlinnan hautausmaalla. Siinä kuvattiin, miten satojen kynttilöiden valo kimmelteli kauniisti puiden oksilla ja maassa olevissa juuri sata-neissa lumihiuksilehdissä. Jokainen joulun aikaan hautausmaalla vierailut pystyy kuvittelemaan tämän näkymän.

Konsta Jylhän *Joululaulussa* (sanat **Paavo Helistö**) pieni lapsen kulkee yksin kalmistoon ja vie valon äidin haudalle. Suosituksi tullut laulu tarjoaa samaistumis pintaa ja lohtua heille, joilla joulukuun kuuluu menetyksen surua. Haudalla vieraillaan myös **Timo Koivusalon** laulussa *Joulurauhaa*. Laulussa kirkkomaalla tuodaan joulutähti ja kynttilä. Liekin syttyessä laulaja kokee joulurauhaa, jota poisnukkunut on jouluisin toivottanut.

Anna-Mari Kaskisen kirjoittamassa (säv. **Jiri Kuronen**) laulussa, *Jouluna he kaikki ovat täällä*, kuvataan mielestäni koskettavasti kokemusta siitä, miten hautausmaalla ajallisuuden ja ikuisuuden raja häviää ja voimme kokea olevamme lähempänä edesmenneitä. *"On keskellämme rakkauden silta, on taivas yhtä lähellä kuin maa."* Laulu tuli *Kauneimmat Joululaulut*-viikkoseen ensimmäisen kerran vuonna 2020. Se löytyy sieltä myös tänä vuonna.

Varpunen jouluaamuna on rakastetuimpia joululaulujamme ja *Kauneimmat Joululaulut*-tilaisuuksien suosikkilaulu. Laulun syntytausta on monille jo tuttu, mutta liittyy niin olennaisesti aihepiiriin, että ansaitsee tässä paikkansa. Sanat kirjoitti **Zacharias Topelius** vuonna 1859 menetettyään edellisvuonna pienen poikalapsensa. **Rafael Zachris** kuoli yksivuotispäivänään toukokuussa 1858. Kohdasta tämän jälkeen Topelius kirjoitti äidilleen, että olisi mielellään luopunut kunniasta, jota hän sai vasta esitetyn näytelmänsä menestyksestä, mikäli olisi saanut pitää pientä poikaansa vielä tunnin sylissään. Tämä kuvaa lapsikuoleman aiheuttaman menetyksen syvyyttä.

Topeliuksen mielikuva enkeleitten maassa olevasta pienestä veljestä, joka saapuu talvipakkasessa tytön luo varpusen hahmossa, on hyvin voinut syntyä jouluna 1858, jolloin menetetty perheenjäsen on ollut erityisesti mielessä. Laulun ruotsin- eli alkuperäiskielisen version neljännessä säkeistössä viitataan keväällä kuolleen pikkuveljeen. *Jag är ju din lilla bror, som dog bort i våras*. Runon suomensi **K. A. Vaaranen** ja **Otto Kotilainen** sävelsi sen vuonna 1913. **Toivo Kuula** otti laulun konserttikiertueen ohjelmistoon tulevan vaimonsa **Alma Silventoisen** kanssa keväällä 1914. Tämän johdosta laulu alkoi tulla laajemmin tunnetuksi. Sanomalehtien konserttiarvosteluissa laulua luonnehdittiin kauniiksi, sydämelliseksi ja tunteisiin vetoavaksi, jopa hieman "imelehtöksi". Laulun ennustettiin saavuttavan suuren yleisösuosion.

Topeliuksen perheen Vuorikadun kodista oli vajaan kahden kilometrin matka Hietaniemen vanhalle hautausmaalle (silloinen Lapinlahden hautausmaa), jonne Rafael Zachris on haudattu. En tiedä, kävikö perhe jouluna haudalla, mutta 1800-luvun lopun sanomalehdissä on kuvauksia helsinkiläisten jouluisista hautausmaakäynneistä. Lehdissä todetaan, että haudoilla viivytettiin hetki rakkaiden muistojen parissa. Myös joululaulut vievät muistoihin ja avaavat näkymää kohti enkeleitten maata. Sinne Topeliuksen tähyili kirjoittaessaan menetyksensä jälkeen äidilleen tähän tapaan: *"Toivottavasti hän saa jonain päivänä kohdata meidät ajan tuolla puolen!"*

Kaipausta on kirjoitettu myös **Petri Laaksosen** joululauluun *Lumivalkeaa*. Laulussa suljetaan ajatuksiin edesmenneiden ohella kaikki elossa olevat läheiset. Jospa tänä jouluna saa jälleen nähdä sen, miten paljon merkitseekään piiri läheisten.

Kaisa Kautto

vs. johtava kanttori

Hämeenlinna-Vanajan seurakunta

ENSIMMÄISENÄ ADVENTTISUNNUNTAINA 30.11. HÄMEENLINNA-VANAJAN SEURAKUNNAN KIRKOISSA OTETAAN KÄYTTÖÖN UUDET SÄVELMÄSARJAT

Messusävelmien pohjana olevat tekstit (esim. *Herra armahda, Kunnia, Pyhä ja Jumalan Karitsa, latinaksi Kyrie, Gloria, Sanctus ja Agnus Dei*) edustavat jumalanpalvelustemme vanhintaa kerrostumaa. Vuosituhannen vaihteesta asti teksteihin on ollut tarjolla viisi sävelmäsarjaa.

Sävelmäsarjoista puhutaan yleensä niiden järjestysluvuilla. Viime vuosina seurakunnassamme on ollut käytössä kolmas sävelmäsarja. Hämeenlinnan kirkossa otetaan käyttöön ensimmäinen, seurakuntamme muissa kirkkoissa toinen sävelmäsarja.

Ensimmäinen sävelmäsarja pohjautuu vapaasti polveileviin keskiaikaisiin sävelmiin. Laulajaltaan ne vaativat enemmän, mutta ovat myös sävellyksinä rikkaampia. Toisen sävelmäsarjan mollivoittoiset sävelmät moni kokee ennen kaikkea kauniina, jopa lohduttavina.

Marraskuun viimeiseltä viikolta lähtien messusävelmiin voi tutustua seurakuntamme nettisivuilla www.hameenlinna-vanajanseurakunta.fi.

Tiesitkö että...

Hämeenlinnan kirkon urut ovat *Ladegast*-tyyliset ja vuodelta 2003. Ne on rakentanut saksalainen urkurakentamo **Georges Heintz**. Uruissa on 36 äänikertaa.

MEDITOINTI
vie toivon, ilon ja
rauhan äärelle
Lue s. 7

KASTE KANTAA!
Kastepukunäyttely
avautuu Wetterhoffilla
21.11.2025
s. 12

Joulukivet johdattavat KOHTI VALOA JA JOULUN SANOMAA

Adventin ajassa kuljetaan kivi kerrallaan kohti joulun valoa. Seurakunnan vapaaehtoiset ja työntekijät ovat maallanneet joulukiviä, jotka kantavat mukanaan rukousta, kiitosta ja sanomaa toivosta.

TEKSTI **ANU ISO-KOKKILA-VÄHÄNEN** KUVAT **MARJA VAINIKKA**

Kivien maalaaminen ja piilottaminen on nousut valtavaksi ilmiöksi ympäri Suomen.

– Mietin, miten voisimme yhdistää suosittujen kivien maalaamisen ja joulun sanoman, kertoo **Elina Virtanen**, Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan osallisuuden ja vapaaehtoistoiminnannojaaja.

– Ajatus muotoutui vähitellen yhteiseksi joulukivikalenteriksi.

Kivi on materiaalina vahva ja pysyvä. Se muistuttaa perustasta, jonka varaan elämän pysyviä arvoja – kuten joulun sanomaa – on hyvä rakentaa.

Idea sai alkunsa Taiteiden yön kivien maalaamispajasta Reskan kulmassa, jossa yli 40 eri-ikäistä kävijää pysähtyi

maalaamaan kiviä. Tapahtuma synnytti siemenen uudelle joulun perinteelle.

Kun Virtanen jakoi ideansa pappi **Marja Vainikalle**, tämä innostui heti.

– Suunnittelimme jouluun liittyvät kuvat ja kivien taakse tulevat tekstit, Vainikka kertoo.

– Jokaisessa kivessä on jouluun liittyvä kuva ja lyhyt teksti, joka ammentaa suomalaisista jouluperinteistä ja kristillisestä joulun sanomasta.

Kivi kantaa sanoman ja symbolin

Yhteensä 26 kiveä muodostaa joulukalenterin, joka alkaa ensimmäisestä adventista ja jatkuu joulupäivään saakka. Adventtisunnuntaiden, jouluaaton ja joulupäivän kivet ovat muita suurempia.

– Kivi on materiaalina vahva ja pysyvä. Se muistuttaa perustasta, jonka varaan elämän pysyviä arvoja – kuten joulun sanomaa – on hyvä rakentaa, Virtanen pohtii.

Kivet on maalattu akryyli-maaleilla ja suojattu säänkestävällä lakalla. Niitä on maallanneet sekä seurakunnan työntekijät että vapaaehtoiset.

– Jokainen kivi on pieni

joulutervehdys ja muistutus lähestyvistä joulun valosta ja ilosta, Vainikka sanoo.

Löydä kivi, jaa ilo

Ensimmäisestä adventista lähtien yksi kivi piilotetaan päivittäin Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan alueelle. Vihi julkaistaan seurakunnan sosiaalisessa mediassa, jossa kerrotaan myös päivän kiven kuva ja ehkäpä vinkki piilopaikasta.

Jos kiven löytää, sen voi ottaa mukaansa, antaa ystävälle tai jättää paikoilleen muiden löydettäväksi.

– Toivomme, että löytäjät jakavat somessa kuvan ja kertovat, mistä päin kivi löytyi, Virtanen sanoo. – Näin näemme, että kivet ovat löytäneet perille – ja jos jokin jää löyty-mättä, voimme antaa lisävihjeitä.

Kivien etsimiseen saa osallistua kuka tahansa, ja se onkin koko hankkeen ydin.

– Toivomme, että joulun kivikalenteri saa ihmiset liikkeelle ja jakamaan löytämänsä jouluilon eteenpäin. Joulun ilosanoma on tarkoitettu jokaisen löydettäväksi, Vainikka ja Virtanen sanovat. ■

Jos kiven löytää, sen voi ottaa mukaansa, antaa ystävälle tai jättää paikoilleen muiden löydettäväksi.

KATSOMUSKASVATUS

on yleissivistävää
opetusta
Tutustu s. 10–11

VIERAILLAAN HAUTAUSMAILLA

sujuvasti ja
tunnelmallisesti
Lue s. 16–17

TERVETULOA MUKAAN!

Konsertit, messut ja
muut tapahtumat
löydät **MENOT-**
liitteestä.

Joulu eläinten rinnalla

Terhi Hannola tutkii lajienvälistä yhteyttä ja toivoo joulurauhaa myös eläimille.

TEKSTI **RIITTA-SISKO AARTOLAHTI** KUVAT **MARIKA IJÄS**

Jouluna eläimet tulevat lähelle kristinuskon suuressa kertomuksessa, Jeesuksen syntymässä. Vaikka eläimiä ei evankeliumeissa varsinaisesti mainita, ne ovat läsnä.

– Mitä olisi seimikuvasto ilman eläimiä? Aika tyhjä. On viehättävää, miten ihmiset ovat täydentäneet seimiasetelman aaseilla, härillä ja muilla kotieläimillä. Myös kaikki lasten jouluhartaudet perustuvat siihen, että siellä ovat ne eläimet, uskontotieteen väitöskirjatutkija **Terhi Hannola** hymyilee.

Hän muistuttaa, että seimi, eläinten syöttökaukalo, kuvastaa alennustilaa, mutta keikauttaa kuvan samalla ympäri: ilman ulkoisia kunnian ja vallan merkkejä seimessä makaava vapahtaja on pysäyttävä kuva.

Sillä, että Jeesus on syntynyt eläinten keskelle, täytyy olla merkitystä. Eläimet liittyvät myös vahvasti sekä joulun että pääsiäisen kertomuksiin. Jeesus ratsasti aasilla ja teki turhiksi eläinuhrit.

– Tapa, jolla Jumala tulee ihmisen luokse, on todella puhutteleva. Eläimet tuottavat elintärkeää lämpöä vastasyntyneelle. Tiedän omasta kokemuksestani, miten Eläinten turvakoti Saparomäen lampolassa on mitä turvallisim ja lämpöisin paikka olla lampaiden keskellä.

Siunataan eläimiä

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnassa on jo perinteenä järjestää Hämeenlinnan seudun eläinsuojeluyhdistyksen kanssa *Eläinten jouluhartaus*, joka tänä vuonna vietetään lauantaina 20.12. kello 17 alkaen Hämeenlinnan torin ison kuusen luona. Tilaisuudessa siunataan lemmikit ja lauletaan joululauluja. Jos paikan päälle saapuminen eläimen kanssa ei onnistu, voi mukaan ottaa myös kuvan lemmikistä.

Eläimet tuottavat elintärkeää lämpöä vastasyntyneelle Jeesukselle.

– Olen ollut itsekin joskus mukana vastaavassa tilaisuudessa jakamassa koirankeksejä ja mehua. Se oli hyvin symppis tapahtuma, Hannola muistaa.

– Toivon, että tällaisissa tapahtumissa rukoillaan myös tuotanto- ja työeläinten sekä villieläinten puolesta.

Rukoileminen ja siunaaminen herättävät ajatuksen siitä, että moni kokee voimakasta tunne- ja sielunyhteyttä lemmikkiinsä tai tuttuun eläimeen, esimerkiksi hoitohevoseen. Hannola kääntää kysy-

myksen siitä, onko eläimellä sielua toisinpäin: jos uskoo sieluun, miksi ei uskoisi myös eläimellä olevan sellaista?

Jo kauan sitten karjan ja kotieläinten tilat puhdistettiin ja oljitettiin pyhäpäiviksi erityisen huolellisesti ja eläimille annettiin yllin kyllin syötävää. Suomalaisen kansanperinteen kuvastossa tonnut vievät lyhteitä linnuille ja kauroja hevosille tai kanoille.

Hannola kysyy, keille kaikille joulu kuuluu.

– Soisin joulurauhan myös eläimille. Joulu voisi olla aikaa, jolloin miettisimme rauhaa ja hyvää myös muiden lajien kannalta. Voisi myös miettiä, millaisten tarjoilujen ääreen kokoonnutaan jouluna, Hannola pohtii.

– Joulupöydässä ruualle tulee erityinen symboliarvo. Toivoisin, että lihan roolia juhlaruokana ei vahvistettaisi, vaan laajennettaisiin kasvisruuan kulttuurista merkitystä viimeisen päälle juhlaruokana. Suurin ongelma ei kuitenkaan ole juhla vaan jokapäiväinen arki. Esimerkiksi halvan broilerin bulkkituotanto on erittäin epäeettistä.

Hannola rohkaisee miettimään eläinten kärsimystä ja vähentämään sitä sen verran, mitä kukin omassa elämässään voi.

Eläimiä voi muistaa jouluna myös osallistumalla keräyksiin, joita järjestävät esi-

Soisin joulurauhan myös eläimille.

merkiksi Oikeutta eläimille ja SEY Suomen eläinsuojelu.

Tuntevia yksilöitä

Hannola muistuttaa, että jokaisella lajilla on omat erityispiirteensä, mutta monet inhimillisiksi mielletyt ominaisuudet – kuten tunteet, ajattelu, kiintymys ja kipu – ovatkin yhteisiä monien muiden lajien kanssa.

– On syvä maailmankatsomuksellinen kysymys, miten tulisi elää suhteessa muihin lajeihin, hän sanoo.

Hannola hakeutui vuonna 2016 vapaaehtoiseksi Eläin-

suojelukeskus Tuulispäähän, joka on eläinten turvakoti muun muassa entisille tuotantoeläimille.

– Tämä kokemus johti siihen, että eläinoikeusajattelu valikoitui väitöstutkimukseni teemaksi.

Hannolan ajattelussa korostuu empatiakyvyn keskeinen merkitys.

– Oma lemmikki tai eläimiin liittyvä harrastus auttavat ymmärtämään myös tuotanto- ja villieläinten olevan tuntevia yksilöitä.

>>

TERHI HANNOLA

- Kotipaikka Akaa, syntynyt Helsingissä
- Uskontotieteen väitöskirjatutkija Helsingin yliopistossa
- Tutkimusaiheena monilajiset suhteet tuotantoeläinten turvakodeissa
- Tehnyt vapaaehtoistyötä Eläinsuojelukeskus Tuulispäässä ja Eläinten turvakoti Saparomäessä
- Kahden lapsen äiti
- "Musiikki on minulle elinvoima ja harrastan laulamista."

Hannola kritisoi sitä, että yhteys eläimeen ja eläinrakkaus selitetään helposti inhimillistämiseksi. Häntä kiinnostaa, miten olemme ihmisinä suhteessa muihin lajeihin ja miten eläin käsitetään.

Miksi pitäisi välittää eläimistä, kun on myös niin paljon inhimillistä kärsimystä? Kysymykseen on varmasti moni lemmikin omistaja, eläinten kanssa harrastava tai ammatikseen toimiva joskus törmännyt.

– Mutta onko rakkaus eläimeen pois ihmisiltä? Sitä paitsi hyvää voi riittää samanaikaisesti useammallekin taholle. Oman käsitykseni mukaan eläinten oikeuksista kiinnostuneet ovat usein kiinnostuneet myös ihmisoikeuskysymyksistä, Hannola sanoo.

Nuuskamuikkusen tavalla

Lemmikin hankintaan ja piitoon liittyy eettisiä kysymyksiä.

Luonnossa elävät kissapopulaatiot ovat puhuttaneet tänä syksynä mediassa. Vapaaehtoiset ovat etsineet poikueita ja vieneet kissanpentuja turvaan eläinsuojeluyhdistysten turvataloihin.

– On hyvä, että asiasta puhutaan ja tehdään näkyväksi niitä seurauksia, mitä leikkamattomien kissojen vapaana vaeltelusta koituu. Paitsi kärsimystä kissoille ja pennuille, jotka eivät selviä talvesta, kissojen vapaana pitäminen verottaa myös merkittävästi luonnonvaraisia pikkulintuja.

Koirien pentutehtailu on valtava kansainvälinen rikollinen bisnes.

– Voi pohtia kodin tarjoamista kodinvaihtajalle tai rescuelemmikille, Hannola kannustaa.

Hannolan vuosi sitten kuollut **Evi**-koira oli ystävän perheestä kahdeksanvuotiaana tullut kodinvaihtaja.

– Meillä oli silloin tarjota rauhallisempi elinympäristö Eville, jota aiemman perheen lasten touhut ja kaverit sekä perheen toinen koira olivat alkaneet stressaamaan. Evi oli kuollessaan 13-vuotias, eli saimme olla melkein viisi vuotta yhdessä.

Kodittomat.info palvelussa on esillä eläinsuojeluyhdistysten hoitokodeissa ja eläintaloissa olevia kodittomia lemmikkejä, jotka etsivät uusia koteja.

Miten voisi saada eläinten läsnäoloa elämäänsä, vaikka itselle olisi vaikeaa tai mahdollonta pitää omaa lemmikkiä?

– Voisiko olla enemmän yhteisöllistä eläimistä huolehtimista? Ryhtyisinkö vapaaehtoiseksi eläinten turvakotiin? kysyy Hannola.

– Hyvä ratkaisu voi olla tarjota hoitoapua jonkun toisen lemmikille. Siitä on apua toiselle ja iloa itselle. Se on sellainen nuuskamuikkusmainen ajatus siitä, että kaikkea ei tarvitse omistaa.

Ne, joilla on eläimiä, voivat vastaavasti ilahduttaa muita ihmisiä, vaikkapa ottamalla lemmikin mukaan vierailulle hoitolaitokseen.

Säilytä villeys

Ihminen voi luoda merkittävän suhteen myös luonnossa villeinä eläviin eläimiin. Monelle esimerkiksi lintujen tarkkailu on tärkeä harrastus ja elämänsisältö.

– Joihinkin lintuihin voi kärsivällisesti rakentaen luoda vastavuoroisen suhteen. Talviruokinta on nyt ajankohtaista aloittaa, ja se on lintujen selviytymiselle hyvin merkittävä apu. Voi antaa ja saada, vaikka ei edellytä toiselta osapuolelta mitään.

– Oravat, linnut ja ketut palaavat usein samoille paikoille. Kotipihassa tai lähipuistossa voi tunnistaa tuttuja eläimiä. Itselleni toi iloa tänä syksynä

Terhi Hannolan perheen oma Evi-koira kuoli vuosi sitten lokakuussa. Kuvaan tuli mukaan koiraystävä Bella. "Evistä luopuminen on ollut ehdottomasti vaikeimpia asioita omassa elämässäni."

seurata rastaiden liikennettä aroniapensaissa.

Hautausmaat ovat näin talven tullenkin kauniita paikkoja, joissa voi kohdata eläimiä. Ne ovat rauhallisia ympäristöjä, joissa on usein suuria puita. Luonnon ja eläinten läsnäolo hautausmaalla on lohduttavaa ja kaunistaa ja muistuttaa elämän kiertokulusta.

Terhi Hannolan mielestä ihmisen ja villieläimen suhde on parhaimmillaan hyvin kaunis suhdemuoto.

– Eläinten turvakoti Tuulispään perustaja Piia Anttonen on ottanut siilin esimerkiksi ideaalista ihmisen ja eläimen suhteesta. Siilejä ihastellaan ja niitä voidaan auttaa talvehitimaan. Niiden ympärille ei rakenneta aitausta. Siili säilyttää oman elämänsä, mutta voi tuoda ihmiselle paljon iloa.

Hannola muistuttaa, että kokemuseräinen tieto ei useinkaan riitä, vaan on syytä hankkia luotettavaa tietoa oman ympäristönsä villieläimistä. Mutu-tuntumalla voi aiheuttaa suurta vahinkoa, esimerkiksi jos ruokkii laktoosille allergista siiliä maidolla.

– Villeyttä pitää arvostaa ja säilyttää. Vastuullinen eläinten ystävä jättää ruokinta-

paikat rauhaan – sitä parasta luontokuvaa ei sovi ottaa millä tahansa keinolla. Kun matkustaa, voi ottaa selvää sellaisten vierailukohteiden arvoista ja periaatteista, joissa on eläimiä, luettelee Hannola.

Ihastellaan yhdessä!

Omile lapsilleen Hannola haluaa opettaa eläinten ja luonnon kunnioittamista.

– Yksivuotias poikani näki sääsksen ikkunaa vasten. Reaktio uuteen ja ihmeelliseen oli valtava innostus ja ilo. Vaikka hän ei osannut puhua, hän osoitteli hyönteistä ja tuotti innokkaasti jotain puheentaista, Hannola kertoo.

Hannola kehottaa opettamaan lasta tarkkailemaan

eläimen ilmaisua ja noudattamaan varovaisuutta ja eläinyksilön kunnioittamista, kun tämä kohtaa lemmikki- ja kotieläimiä. Eläimelle annetaan oma rauha, jos se niin ilmaisee – ei esimerkiksi pidetä syliä väkisin.

– Huomaan sanovani pojaleni toistuvasti, että voidaan katsoa, mutta ei kosketa; annetaan mennä ja olla rauhassa.

Omalla esimerkillään aikuinen voi ohjata lapsen katsetta oksalla olevaan lintuun tai oravaan.

– Ihastellaan ja ihmetellään yhdessä. Ja kun lapset kasvavat, heidän kanssaan voi yhdessä etsiä tietoa eläimistä. ■

ELÄINTEN JOULUHARTAUUS

la 20.12. klo 17, Hämeenlinnan tori, ison kuusen luona

Joulurauhaa lemmikeille ja heidän ihmisilleen!

Kaikki lemmikit ovat tervetulleita eläinten jouluhartauteen Hämeenlinnan torille, kuusen luokse. Voit tuoda myös lemmikin kuvan, jos itse lemmikin on hankala olla paikan päällä. Lauletaan yhdessä joululauluja ja siunataan lemmikit joulunviettoon. Myynnissä kannatustuotteita Hämeenlinnan seudun eläinsuojeluyhdistyksen tueksi.

Elätkö turhassa toivossa vai kipinöitkö totuudesta käsin? MEDITOINTI VIE VASTAUSTEN ÄÄRELLE

TEKSTI JAANA HYMMI

Ensimmäiseksi koemme asiat pin-tapuolisesti. Suomenlahden rannalla kävellessä meri näyttää ihanalta ja rantakasvusto kau-niilta. Kun saamme tietoa me-ren pintaa syvemmältä ja tie-toisuus Itämeren todellisesta tilasta on mukana kävelyret-kellämme, koemme pettymys-tä idyllin rikkoutumisesta. Samoin voi tapahtua monen muunkin asian suhteen: ih-missuhteiden, työelämän, elä-mäntävän.

Tunne, joka syvyyteen kat-somisesta aiheutuu, on useim-mille liian voimakas. Pysytte-lemme mieluummin pinnalla ja toivomme, että syvyyden asioille tapahtuu jotain itses-tään tai jonkun toisen toimes-ta. Toisinaan torjumme ne py-syvästi.

Totuus ja toivo yhdessä luovat merkityksellisyyttä

Pysyttelemme pinnallisten asioiden parissa toimimalla rutiininomaisesti ja suoritta-

malla elämää eteenpäin. Kun haluamme mennä oikein lu-jaa, niin pintaliito on tehok-kain keino.

Toivo, joka perustuu pin-nallisiin asioihin on turha. Se ei perustu totuuteen, jonka tunnemme ja tiedämme tor-juttuna syvällä sisissämme. Esimerkiksi rakkauden tunne voi tuntua liian haavoittaval-ta ja se jää ikuisesti tunnus-tamatta itselle ja sanomatta toiselle. Rakkaudettoman elä-män toivo saattaa jäädä pelk-kien hedonististen tavoittei-den varaan.

Aito toivo ja ilo löytyvät totuudesta, vaikka se ei oli-sikaan miellyttävä. Jos kat-somme totuutta silmiin ja us-kallamme toimia totuudesta käsin, niin tulevaisuuden toi-von kanssa saamme merki-tyksellisyyden tunteen kau-paan päälle.

Arvoissa on toivonkipinöitä

Kun nykymaailman meno on nopeaa, ennakoimatonta ja tulkinnanvaraista, niin se ai-

heuttaa ahdistusta sekä toi-vottomuuden tunnetta.

Politiikan tutkija **Rauli Mickelsson** on todennut, että koska maailma on ennusta-maton ja kaoottinen, niin tule-vaisuuden suunnitteleminen on vaikeaa. Siksi tulevaisuu-teen varustaudutaan arvoilla, ei suunnitelmilla.

Arvot eivät löydy pinnal-ta, vaan syvältä. Silloin on oi-keasti kysyttävä: Miksi ja mitä varten? Mikä on tarkoitus? Jo vastausten etsimisessä kipi-nöi toivo.

Meditointi vie toivon, ilon ja rauhan äärelle

Meditaatiossa luovumme pin-nallisesta mielikuvasta, joka meillä on itsestämme ja maa-ilmasta. Hidastamme ja jääm-me odottamaan. Pysähdymme hetkeen ja annamme luovan syvyyden näyttäytyä turval-lisesti. Se on syvyyttä, missä voimme olla hiljaisia ja tyy-niä. Se on syvyys, josta löytyy todellinen toivo, ilo ja rauha olemassaololle. ■

Kuva: Sincerely Media, Unsplash

TERVETULOA MEDITOIMAAN!

Hämeenlinnan kirkon tornikappeli (Kirkkorinne) on varattu kristillistä meditaatiota varten joka maanantai klo 19.00 – n.19.45. Kokoonnumme 15.12. asti ja taas 12.1.2026 alkaen.

Tervetuloa mukaan aina silloin kun sinulle sopii. Ensikertalaisten kannattaa tulla 10 minuuttia aikaisemmin lyhyttä perehdytystä varten. Meditaatiokerta on ohjattu ja siihen kuuluu viriketeksti, meditaatio (n. 20 min) ja rukous. Lopuksi on mahdollista jäädä keskustelemaan.

Kristilliseen meditaatioon voit tutustua ennakolta **kristillinenmeditaatio.org** tai ottaa yhteyttä riitta.sandberg@hotmail.fi.

METSÄ, MAA JA MIELI – SEURAKUNTA LUOMAKUNNAN ASIALLA

Käytännöllisiä näkökulmia luomakunnan puolustamiseen

Mitä voisimme tehdä seurakuntana ollaksemme uskottavia luonnonsuojelun edistäjiä? Mitä muualla on tehty? Vastauksia etsitään paneelikeskusteluna 13.1.2026 klo 18–20.30 Jukolan Lintukodossa.

Paikalla mm. ilmastopaneelin puheenjohtaja **Jyrki Koivisto**, Suometsätieteen professori **Anna-Mari Lauren** sekä edustaja Suomen luonnonperintösäätiöstä. Puheenjohtajana toimii kirkkoherra **Kimmo Reinikainen**. Iltahartauden pitää pastori **Hedi Lieke** ja illan isäntänä toimii pastori **TT. Markku Antola**. Tervetuloa kysymään ja keskustelemaan! Klo 18 kahvit, klo 18.30 ohjelma.

SEURAKUNTA KOULUTTAA UUSIA LASTENHOITOAVUSTAJIA – *apua arkeen ja merkitystä tekijöille*

Hämeenlinna-Vanajan seurakunta käynnistää alkuvuodesta 2026 koulutuksen, jonka tavoitteena on helpottaa lapsiperheiden arkea ja tarjota mielekästä vapaaehtoista työtä eri-ikäisille aikuisille. Koulutukseen voivat hakea kaikki vähintään 17-vuotiaat, jotka ovat kiinnostuneita lasten kanssa toimimisesta ja haluavat oppia siitä lisää.

Koulutus kestää neljä päivää ja järjestetään viikon-

loppuisin tammi-helmikuussa 2026. Ohjelmaan sisältyy myös EA1-koulutus, jossa painotetaan lasten ensiaputaitoja – tärkeää osaamista jokaiselle, joka työskentelee lasten parissa. Koulutuksen suorittaneet voivat toimia seurakunnan kautta perheiden lastenhoitoavun tehtävissä ja saavat työstään pienen palkkion.

– Tavoitteena on luoda talan kynnyksen mahdollisuus tehdä hyvää ja samalla tukea alueen perheitä arjen

keskellä, kertoo perheneuvoja **Päivi Kangas**.

– Moni kaipaa lastenhoitopua esimerkiksi sairastumisten tai muiden ruuhkahuipujen aikana, ja koulutetut avustajat voivat olla silloin korvaamaton apu. ■

Infotilaisuus: 2.12.2025 klo 18 Reskan kulmassa, Raatihuoneenkatu 19, 13100 Hämeenlinna
Lisätietoja: Päivi Kangas paivi.kangas@evl.fi p. 040 804 9342

Joululyhdyn on rakentanut Kaskenkaatajat-partiolippukunta syksyllä 2019 tilauksesta seurakunnalle ja siitä lähtien lyhty on tuonut jouluiloa hämeenlinnalaisille.

Lyhty valaisee torilla loppiaiseen asti

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan perinteinen joululyhty ilahduttaa jälleen torilla joulun aikaan. Lyhty on muodostunut tärkeäksi osaksi kaupungin joulunavausta ja joulun aikaa.

Lyhty rakennetaan vuosittain yhteistyössä seurakunnan eri toimintojen kanssa, ja

sen tekemiseen osallistuvat työntekijät ja vapaaehtoiset. Jokaisena vuonna lyhty saa oman teemansa, joka heijastaa joulun sanomaa.

Tänä vuonna lyhdyn suunnittelusta ja rakentamisesta vastaa seurakunnan musiikkityö, joka tuo kokonaisuuteen ripauksen omaa työhön.

– Lyhty on meille kaunis symboli valosta ja toivosta.

Se muistuttaa siitä, että jokainen voi olla valona toisilleen pimeimpään vuodenaikaan, kertoo kanttori **Anna-Maria Lehtoaho**.

Joululyhty on nähtävillä Hämeenlinnan torilla loppiaiseen asti ja se kutsuu ohikulkijoita pysähtymään hetkeksi joulun rauhaan ja valoon. ■

Tuloveroprosentti säilyy ennallaan

Hämeenlinnan seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto päätti kokouksessaan 18.9., että seurakuntayhtymän tuloveroprosentti säilyy ennallaan vuonna 2026. Tuloveroprosentti on 1,30 % ja pysynyt samana vuodesta 2014 alkaen. ■

Vanajan hautausmaan valoja uusitaan

Vanajan hautausmaan valoja vaihdetaan energiatehokkaampiin ja ympäristöystävällisempiin ledivaloihin. Remontti saadaan valmiiksi ennen joulua, mutta sitä ennen hautausmaalla on iltaisin pimeää. Varaathan mukaasi oman valaisimen. Pahoittelemme remontista aiheutuvaa häiriötä ja samalla iloitsemme tulevasta valoista! ■

Ahveniston hautausmaalla kaadetaan koivuja

Ahveniston hautausmaalla kaadetaan erittäin huonokuntoisia puita talven aikana. Suuri osa kaadettavista puista on koivuja. Ennen joulua kaadetaan kaikista kriittisimmät puut ja töitä jatketaan vuoden vaihteen jälkeen. Syytä puiden kaadolle on niiden ikä ja huono kunto – puut aiheuttavat turvallisuusrisin sekä hautausmaalla vierailville että työntekijöille. Keväällä istutetaan uusia puita mahdollisuuksien mukaan tilalle, jotta hautausmaa säilyy jatkossakin vehreänä. ■

ASETU EHDOLLE 15.9. MENNESSÄ

ENSI VUOSI ON VAALIVUOSI

SEURAKUNTAVAALIT
15.11.2026

**ihana
ihmeellinen
ihminen**

Anna äänesi kuulua.

ENNAKKOÄÄNESTYS 3.-7.11.2026

Vuoden seurakunta -tunnustus Hämeenlinnaan

Suomen Hautaustointojen Liitto ry valitsi Hämeenlinnan seurakuntayhtymän Vuoden seurakunta 2025 -tunnustuksen saajaksi. Tunnustus myönnetään vuosittain. Liitto valitsee vuoden seurakunta tai hautausmaa -tunnustuksen suositusten perusteella.

Tunnustus myönnettiin Hämeenlinnan seurakuntayhtymälle todella hyvin toimivasta yhteistyöstä hautaustoimistojen kanssa; Hämeenlinnan seurakuntayhtymässä sekä yhtymän että seurakuntien työntekijät auttavat parhaansa mukaan niin omaisia kuin hautaustoimistoja, käytännöt on tehty toimiviksi, kaikki varaukset saa tehtyä samasta paikasta ja Hämeenlinnan krematorio toimii joustavasti muun muassa lisäämällä työvuoroja ruuhkatilanteiden välttämiseksi. Myös viestintä hautaustoimistojen ja seurakunnan välillä todettiin toimivaksi, sillä seurakunta ilmoittaa alueen hautaustoimistoille

Tunnustusta vastaanottamassa 12.9.2025 olivat hautaustoimen päälikkö Piia Suonpää, talous- ja hallintojohtaja Rami Jokinen ja toimistosihteeri Päivi Kettunen. Palkinnon jakoi Suomen Hautaustoimistojen Liiton puheenjohtaja Sari Koukkari.

sähköpostitse toiminnassaan tapahtuvista muutoksista, jot-

ka vaikuttavat hautaustoimistojen toimintaan. ■

Häyö Vanajan kirkossa 6.2.2026 – *kaunis ja vaivaton tapa sanoa ”tahdon”*

Helmikuun alku tarjoaa unohtumattoman mahdollisuuden mennä vihille Vanajan kirkon tunnelmallisessa ympäristössä. Häyö-tapahtuma järjestetään perjantaina 6. helmikuuta 2026 klo 18–23, ja se tarjoaa pariskunnille mutkatoman ja arvokkaan tavan sanoa ”tahdon”.

Häyössä vihitään useita pareja saman illan aikana kauniissa ja rauhallisessa ilmapiiressä. Tavoitteena on tarjota valmis ja juhlava hetki ilman suuria järjestelyjä tai kiirettä.

Tilaisuuteen tarvitaan vain oma puoliso ja todistus avioliiton esteiden tutkinnasta, jonka voi tilata osoitteesta esteiden-tutkinta.fi. Vihkipari voi kutsua mukaan omia vieraitaan –

vierasmäärää ei ole rajoitettu. Tilaisuus on maksuton, eikä siinä ole pukukoodia. ■

Vihkiaikoja on tarjolla puolen tunnin välein klo 18–23. Ajan voi varata Hämeenlinnan Vanajan seurakunnan palvelutoimistosta puhelimitse numerosta 040 804 9333 (avoinna ma, ti ja to klo 9–12 ja 13–15, pe klo 9–12).

Syöksynsuun leirikeskus avataan vuodenvaihteessa

Syöksynsuun leirikeskuksen uusi päärakennus on valmistunut aikataulussa ja otetaan käyttöön 1.1.2026. Uuden päärakennuksen lisäksi mm. parkkipaikkojen sijain-

tia on muutettu ja sähköauton lataaminenkin on mahdollista leirin aikana.

Ensimmäisenä leirikeskusta pääsee testaamaan **Ismo Savimäen** kuoroleiri tammi-kuussa. Leirikeskuksen avoi-

met ovet pidetään keväällä, jolloin hämeenlinnalaisilla on mahdollisuus tulla tutustumaan leirikeskukseen. Tästä kerromme lisää seuraavassa Kotikirkossa! ■

uutisia kotimaasta

TEKSTI **ANU ISO-KOKKILA-VÄHÄNEN**

Uusi rahasto tukee seurakuntien diakoniatyötä

Seurakuntien diakoniatyölle on saatu merkittävä lisäapu uuden *Agapisti*-rahaston myötä. Rahaston varat kanavoidaan Kirkon diakoniarahaston kautta, joka tukee vaikeassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä ympäri Suomen.

Kirkon diakoniarahasto jakaa vuosittain noin 850 000 euroa avustuksia, ja tukee noin 700 taloutta. Avun tarve liittyy useimmiten sairauteen joko avunhakijalla itsellään tai hänen perheenjäsenellään. Viime aikoina eniten apua on tarvittu asumisen menoihin.

Avustusvarat koostuvat kokonaan lahjoituksista – yksityisten ihmisten ja yhteisöjen tuesta sekä kolehdeista.

Tampereen hiippakunnan piispa ja Piipiaseuran puheenjohtaja Matti Repo. Kuva Jukka Salminen.

Uudet suomennokset tuovat Raamatun lähemmäs nykylukijaa

Suomen Piipiaseura julkaisi Ensimmäisen Mooseksen kirjan ja Jobin kirjan uudet suomennokset lokakuussa. Käännökset ovat osa VT2028-hanketta, jossa suomennetaan koko Vanha testamentti yhteistyössä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja eri kirkkokuntien kanssa.

– Uusi raamatunsuomennos on kirkkojen yhteinen ponnistus. Kaikki voittavat, kun kristillinen perintö siirtyy uusille sukupolville sujuvalla kielellä, kuvaa Tampereen hiippakunnan piispa ja Piipiaseuran puheenjohtaja **Matti Repo**.

Tuore suomennos tuo Raamatun lähemmäs nykylukijaa sekä vivahteikkaan ja ymmärrettävän kielen että helpon digitaalisuuden kautta. Käännöstyö on ekumeeninen, mukana ovat eri kirkkokunnat sekä Suomen vapaakristillinen neuvosto. Raamattua käännetään yhdessä tutkijoiden, kielen asiantuntijoiden ja tavallisten lukijoiden kanssa.

Sixten Korkmanille Kirkon viestintäpalkinto 2025

Taloustieteilijä **Sixten Korkman** on saanut Kirkon viestintäpalkinnon 2025. Palkinnon arvo on 5 000 euroa. Kirkkohallituksen mukaan Korkman on merkittävä arvovaikuttaja, joka on tuonut esiin kristinuskon elämänarvoja ja kulttuuriperintöä yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Kirkon viestintäpalkinto myönnetään joka toinen vuosi henkilölle tai taholle, joka on edistänyt kristillistä sanomaa, tietoa tai arvoja viestinnän keinoin.

Samalla jaettiin myös vuoden 2025 Kirkon kulttuuripalkinto kirjailija **Antti Nylénille**, Vuoden liikuttajapalkinto **Mikko ”Peltsi” Peltolalle** ja **Osmo Peltolalle** sekä Kirkon ympäristökasvatuspalkinto Kajaanin seurakunnalle.

Lähde: *Evl.fi*

Seurakunnan ja koulujen sekä päiväkotien välinen yhteistyösopimus selkeyttää käytäntöjä

Aika ajoin mediassa käsitellään seurakunnan roolia lasten ja koululaisten elämässä. Mitä seurakunta tekee kouluilla ja päiväkodeilla? Saako seurakunta markkinoida toimintaansa tai kutsua lapsia kuoroihin koulupäivän aikana? Voiko Suvivirttä laulaa tai joulujuhlaa viettää kirkossa?

TEKSTI REETTA LAAKSONEN, JAANA LEHTONEN

Aika ajoin mediassa käsitellään seurakunnan roolia lasten ja koululaisten elämässä. Mitä seurakunta tekee kouluilla ja päiväkodeilla? Saako seurakunta markkinoida toimintaansa tai kutsua lapsia kuoroihin koulupäivän aikana? Voiko Suvivirttä laulaa tai joulujuhlaa viettää kirkossa?

Näitä kysymyksiä selvittämään Hämeenlinnan kaupungin perusopetus sekä varhaiskasvatus ja Hauhon, Hämeenlinna-Vanajan sekä Lammin evankelisluterilaiset seurakunnat ovat solmineet uudet sopimukset koulujen, päiväkotien ja seurakuntien välisestä yhteistyöstä. Toistaiseksi voimassa olevat sopimukset astuivat voimaan syyskuun alussa ja niitä kokoonnutaan tarkastelemaan vuosittain.

– Sopimuksissa näkyy se hyvä ja monipuolinen yhteistyö, jota koulujen ja päiväkotien kanssa on tehty. Sopimukset tuovat selkeyttä ja varmuutta tekemiseen, kun yhteistyön periaatteet ja muodot on selkeästi kirjotettu auki, sanoo Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan kasvatuksen kappalainen **Jaana Lehtonen**.

Yhteistyön tavoitteena on tukea opetusta, vahvistaa

lasten ja nuorten hyvinvointia sekä edistää katsomusten välistä vuoropuhelua. Yhteistyösopimus korostaa uskonnonvapauden ja opetussuunnitelmien periaatteita ja perustuu Opetushallituksen ohjeistuksen pohjalta tehtyyn valtakunnalliseen kumppanuuden korimalliin.

Yleissivistävä opetus on katsomuskasvatusta, jossa tutustumisen kohteena ovat uskonnot, katsomukset ja uskonnottomuus.

Seurakuntien tekemä yhteistyö perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kanssa perustuu Opetushallituksen ajantasaisiin ohjeistuksiin. Opetushallitus on juuri tämentänyt ohjeistustaan ja siksi myös Kirkkohallitus on päivittämässä kumppanuuden korimallia vielä selkeämmin yhteistyön muotoja avaavaksi kokonaisuudeksi.

– Sopimukset, jotka Hämeenlinnassa olemme tehneet ovat aiemman korimallin mukaisesti jaoteltuja. Perus-

periaatteet eivät ole muuttuneet, joten sopimuksemme ovat yhä kaikilta osin linjassa Opetushallituksen ohjeiden kanssa, Lehtonen sanoo.

Kumppanuuden korit ja yhteistyö Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan kanssa

Sopimusten perusperiaatteet ovat Hauhon, Lammin ja Hämeenlinna-Vanajan seurakuntien yhteistyössä samat, mutta sisällöistä on sovittu tarkemmin kunkin seurakunnan kanssa. Yhteistyö toteutuu jokaisen seurakunnan alueella hieman omalla tavallaan kunnioittaen alueen perinteitä ja omaleimaisuutta.

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnassa yhteistyössä Yleissivistävän korin sisältöjä ovat päiväkotien tuumaustuokiot, kirkkoseikkailu sekä kurkkaa kirkkoon-tapahtuma. Perusopetuksessa koriin kuuluvat oppituntivierailut, kurkistus adventtiin ja pääsiäiseen -tapahtumat sekä leirikoulut.

Yleissivistävä opetus on katsomuskasvatusta, jossa tutustumisen kohteena ovat uskonnot, katsomukset ja uskonnottomuus. Siinä voidaan perehtyä esimerkiksi kirkko-

Katsomuskasvatus edistää ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan ja sen avulla lapsi ja nuori oppii kunnioittamaan toisia ja arvostamaan moninaisuutta.

vuoden juhliin, kirkkotilaan tai raamatunkertomuksiin. Yleissivistävä opetus ei sisällä uskonnon harjoittamisen elementtejä kuten rukousta tai siunausta.

– Katsomuskasvatus edistää ymmärrystä eri katsomuksia kohtaan ja sen avulla lapsi ja nuori oppii kunnioittamaan toisia ja arvostamaan moninaisuutta. Tämä on minusta erittäin tärkeä taito tämän päivän yhteiskunnassa, Lehtonen pohtii.

Perinteiset juhlat korin yhteistyöhön kuuluu se, että seurakunnan työntekijä voi osallistua kutsuvieraana koulun tai päiväkodin erilaisiin juhliin. Yksittäinen uskontoon viittaava juhlaperinne, kuten Suvivirren tai Enkeli taivaan laulaminen, ei tee tilaisuudesta uskonnollista.

Kolmannessa korissa on uskonnolliset tilaisuudet. Seurakunta voi järjestää koulun, päiväkodin tai seurakunnan tiloissa joulu- ja pääsiäisharjauksen. Tällöin perusopetus tai varhaiskasvatus vastaa

vaihtoehtoisen tilaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta sekä kirjallisesta tiedottamisesta sekä sen selvittämisestä osallistuuko lapsi tai nuori uskonnolliseen vai vaihtoehtoiseen tilaisuuteen.

Viimeisenä on Kasvun ja hyvinvoinnin kori. Seurakunnalla on valmiuksia tukea perusopetusta ja varhaiskasvatusta surun ja kriisien kuten kuoleman tai onnettomuuden kohdatessa. Tuki voi kohdentua henkilökuntaan tai lapsiin ja nuoriin. Lisäksi seurakunnan työntekijät voivat osallistua ryhmäytymiseen, tukioppilaskoulutukseen ja muuhun yhteisölliseen toimintaan. Yhteistyössä voidaan järjestää myös koulutustilanteita, vanhempainiltoja ja tapahtumia.

Lisäksi yhteistyösopimukseen on kirjattu, että perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa voidaan tiedottaa mahdollisuudesta osallistua vapaa-aikana seurakunnan järjestämiin tilaisuuksiin perusopetuksen yleisten linjauksen mukaisesti. ■

Katsomuskasvatus on yleissivistävää opetusta ja pedagogista toimintaa, jossa tutustumisen kohteena ovat uskonnot ja katsomukset sekä uskonottomuus. Oppilaat ja lapset tutustuvat esimerkiksi kirkkorakennukseen, kirkon ammatteihin ja kirkkovuoden juhliin. Yleissivistävä opetus ja toiminta eivät sisällä uskonnon harjoittamisen elementtejä kuten rukousta tai siunausta.

1. ja 2. luokka

- Kurkistus adventtiin joka toinen vuosi
- Oppituntivierailu joka toinen vuosi

3. ja 4. luokka

- Kurkistus pääsiäiseen joka toinen vuosi
- Laulutaitotunti kanttorin toteuttamana joka toinen vuosi

5. ja 6. luokka

- Leirikoulu seurakunnan leirikeskuksessa joka toinen vuosi
- Oppituntivierailu joka toinen vuosi

7. luokka

- Pelitila Bunkkeriin tutustuminen
- Seurakunnan nuorisotyönohjaajan osallistuminen ryhmätykseen

8. luokka

- Oppituntivierailu 9. luokkaan
- Oppituntivierailu

Seurakunnan työntekijät voivat osallistua koulun ja päiväkotien juhliin kutsuvieraina. Juhlien järjestämisessä noudatetaan Opetushallituksen ohjeita.

2. Perinteiset juhlat

Koulu ja päiväkoti voivat osallistua uskonnollisiin tilaisuuksiin kuten joulu- ja pääsiäishartauksiin, jotka järjestetään joko koulun tai päiväkodin tiloissa tai seurakunnan tiloissa. Uskonnollisessa tilaisuudessa on mukana uskonnon harjoittamisen elementtejä, kuten virsiä, rukouksia tai siunaus. Osallistuminen on aina vapaaehtoista, ja oppilailta ja lapsilla on mahdollisuus osallistua vaihtoehtoiseen tilaisuuteen. Huoltajia tiedotetaan tilaisuuksista etukäteen, ja heidän ilmoituksensa lapsen osallistumisesta huomioidaan järjestelyissä. Uskonnonvapaus ja omantunnon kunnioittaminen ovat yhteistyön keskeisiä periaatteita.

3. Uskonnolliset tilaisuudet

Seurakunta tukee kaupungin kouluja ja päiväkoteja tarvittaessa kriisitilanteissa. Lisäksi seurakunnan työntekijät voivat osallistua ryhmäytymiseen, tukioppilaskoulutukseen ja muuhun yhteisölliseen toimintaan. Tukea voidaan tarjota myös erityisryhmille, kuten Valmo- ja Jopo-luokille. Yhteistyössä voidaan järjestää myös koulutustilanteita, vanhempainiltoja ja tapahtumia.

4. Kasvu ja hyvinvointi

YHTEISTYÖ HÄMEENLINNA-VANAJAN SEURAKUNNAN KANSSA

Hämeenlinna-Vanajan seurakunta tekee yhteistyötä perusopetuksessa Hämeenlinnan kaupungin kanssa kantakaupungin alueella sekä Rengossa ja litalassa eli koko Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan alueella. Yhteistyötä tehdään Hämeenlinnan perusopetuksen ja Hämeenlinnan evankelisuterilaisten seurakuntien yhteistyösopimuksen mukaisesti ja se perustuu kumppanuuden korimalliin
(Kumppanuuden korit - Koulu ja kirkko)

Oppituntivierailu on opetussuunnitelmaan perustuva tilaisuus, jossa seurakunnan työntekijä (nuorisotyöntekijä, pappi, diakoniatyöntekijä tai kanttori) tulee luokkaan tai luokkaan tulee seurakunnan tilaan ja seurakunnan työntekijä kertoo ennalta sovitusta aiheesta esimerkiksi kirkon ammateista tai kirkkotilan taiteesta.

VARHAISKASVATUS

+AINA MAHDOLLINEN

- Kriisiapu (kasvu ja hyvinvointi)

SYYSKUU

- Kasvattajien tuumaaustuokio (kasvu ja hyvinvointi)

LOKAKUU

- Tuumaaustuokio (katsomuskasvatus)

MARRASKUU

- Kurkkaa kirkkoon eskareille (katsomuskasvatus)

JOULUKUU

- Jouluhartaus (uskonnollinen tilaisuus)

TOUKOKUU

- Tuumaaustuokio (katsomuskasvatus)

HUHTIKUU

- Pääsiäishartaus (uskonnollinen tilaisuus)
- Kirkkoseikkailu viskareille (katsomuskasvatus)

MAALISKUU

- Kirkkoseikkailu viskareille (katsomuskasvatus)
- Pääsiäishartaus (uskonnollinen tilaisuus)

HELMIKUU

- Tuumaaustuokio (katsomuskasvatus)

TAMMIKUU

- Tuumaaustuokio (katsomuskasvatus)

Kastepuku kertoo sukupolvien tarinaa

Kaste on yksi elämän suurista juhlista. Siinä lapsi liitetään seurakunnan yhteyteen ja hänen elämäänsä rukoillaan siunausta. Hämeenlinnassa kasteen merkitystä juhlistetaan tänä vuonna erityisellä tavalla, kun Kastepukunäyttely Syli avautuu Wetterhoffin myymälään 21. marraskuuta.

Näyttelyyn ilmoitettiin yli 200 kastemekkoa, joista 42 on nähtävillä näyttelyssä, ja neljä esitellään tässä lehdessä. Pukuihin liittyy tarinoita rakkaudesta, toivosta ja uskosta — ja jokainen niistä heijastaa oman aikansa kauneutta ja käsityötaitoa.

Kastepuku on monessa perheessä arvokas suvun perintö. Se kulkee sukupolvelta toiselle, muistuttaen kodin ja uskon merkityksestä lapsen elämän alussa.

KASTE JA SIUNAUS KANTAVAT

Kastepuku on enemmän kuin kangasta ja pitsiä – se on rukousten, siunausten ja muistojen vaate. Se kertoo, että elämä saa alkaa turvassa ja rakkaudessa, Jumalan siunauksen alla.

Kastepukunäyttely Syli 21.11.–5.12.2025
ma–pe klo 10–17, la klo 10–14
Wetterhoffin myymälä
Wetterhoffinkatu 4 D, Hämeenlinna.

Kaste liittää lapsen
Jumalan perheeseen ja
muistuttaa meitä jokaista
siitä, että olemme kannettuja
– sylissä, joka ei väsy.

“Vuokratäytöstä suvun aarteeksi”

Marjatta Kesäläisen perheen kastemekko on todennäköisesti silkkiä, koristeltu kauniilla teollisilla pitseillä ja sinisillä nauhoilla. Puvun mukana on sydämenmuotoinen kirja, johon on merkitty kastettujen nimet.

– Puku oli alun perin käsityöliikkeesä vuokratäytössä 1950-luvun alussa. Myöhemmin se siirtyi perheemme käyttöön, Kesäläinen kertoo.

Yksityiskäytössä mekossa on kastettu kolme lasta.

– Puku on säilynyt kauniina vuosikymmenten ajan ja kertoo oman aikansa käsityötaidosta ja arvostuksesta.

Riitta Sandbergin perhealbumi 1959

“Perinne ja kiitos kulkevat mukana”

Riitta Sandbergin kastemekko on vuodelta 1955. Sen ompeli hänen isoäitinsä Alli Sandberg, joka oli liinavaateompelija.

– Puvun ovat sittemmin pukeneet ylleen kaikki sisarukseni ja heidän lapsensa ja lapsenlapsensa. Vain kerran pukuun vaihdettiin sininen ruusuke, kun siihen puettiin poika, Sandberg kertoo.

Hänelle puku on enemmän kuin juhla-asu.

– Saman kastemekon käyttö on muistutus sukupolvien ketjusta ja Jumalan hyvyydestä. Se on osa meidän perheemme yhteistä tarinaa.

“Neljäkymmentä kastetta – sama mekko”

Helena Synnöve Salosen 118 vuotta vanha kastepuku on valmistettu puuvillasta ja tyllistä. Puvun päällinen on tylliä, ja siinä on näytävä silkkirusetti, jota on vaihdeltu sinisen ja punaisen välillä kastettavan mukaan. Puvun on valmistanut Anne Salonen.

– Äitini oli ensimmäinen, joka pukuun puettiin. Hänet kastoi oma eno, arkkipiispa Aleksi Lehtonen, Synnöve Salonen kertoo.

– Puvussa on isoäitini hääpuvun, todennäköisesti tylli. Sama mekko on sittemmin nähnyt jo neljäkymmentä kastetta – sisaruksia, heidän lapsiaan ja lastenlapsiaan.

– Puku on meille rahassa mittaamaton aarre. Sen tarina jatkuu vielä.

Anne Konttisen perhealbumi

“Rakkaudella tehty ja varjeltu”

Anne Konttinen ompeli oman kastepukunsa esikoiselleen Petrille vuonna 1970. Samassa puvussa on kastettu myös hänen kaksi muuta lastaan sekä lapsenlapsia.

– Olen kirjoitunut käsin kaikkien kastettujen nimet ja syntymäajat helmaan, Konttinen kertoo.

Kastemekko on kulkenut pitkän matkan ja selvinnyt jopa tulipalosta.

– Se on yksi harvoista tekstiileistä, jotka säilyivät kotimme palossa vuonna 1976. Olkapäässä oleva pieni punertava läikkä muistuttaa siitä hetkestä, mutta myös siitä, miten tärkeä puku meille on.

Kodin siunaaminen tuo turvaa ja kiitosta elämänvaiheisiin

Pappi **Sinikka Tuori** on muuttanut elämänsä aikana monta kertaa. Jokainen muutto on merkinnyt uutta alkua – ja siksi kodin siunaamisesta on tullut hänelle tärkeä perinne.

TEKSTI **ANU ISO-KOKKILA-VÄHÄNEN**

Vaikka koti vaihtuu, Jumalan siunaus säilyy, **Sinikka Tuori** sanoo.

Kodin siunaamista vieteään usein muuton jälkeen, kun uusi koti halutaan ottaa vastaan rukouksen ja kiitoksen hengessä. Tuorin mukaan siunaaminen sopii kuitenkin monenlaisiin tilanteisiin.

– Siunaamisen voi järjestää esimerkiksi silloin, kun nuori muuttaa omilleen, kun kodista tulee mummula lastenlasten myötä tai kun elämässä on tapahtunut kriisi. Kodin siunaaminen vahvistaa turvan kokemusta ja auttaa suuntautumaan uuteen, hän kertoo.

Koti on Jumalan lahja

Kodin siunaamisen voi liittää osaksi kotona tapahtuvaa juhlaa – esimerkiksi kastetta, avioliittoon vihkimistä tai tupaantuliaisia. Tilaisuuden yleensä toimittaa seurakun-

nan työntekijä, mutta yhtä hyvin kuka tahansa seurakunnan jäsen voi siunata kodin, esimerkiksi ystävä tai perheenjäsen.

– Kodin siunaamisessa kiitetään kodista ja pyydetään siunausta kaikille asukkaille ja siellä vieraileville. Kodin voi siunata myös useamman kerran, sillä se muistuttaa siitä, että koti ja sen asukkaat ovat Jumalalle rakkaita ja hänen varjeluksessaan, Tuori sanoo.

Myös erityisesti loppiainen on vanhastaan kodin siunaamisen aikaa. Tuori rohkaisee ottamaan tavaksi kodin siunaamisen loppiaisena – yksin, perheen tai ystävien kanssa.

– Samalla voi nauttia loput jouluherkut ja viettää kiireetömästi aikaa yhdessä, hän hymyilee.

Kodin siunaamisen kulku

Tilaisuutta varten voidaan sytyttää kynttilä. Aluksi voidaan

laulaa tai lukea virsi tai joululaulu.

Raamatun sana:

“Rauha tähän taloon ja kaikille, jotka tulevat tänne. Viisaudella talo rakennetaan, ymmärrys on sen perustus, tieto ja taito täyttävät sen huoneet kalleuksilla ja kaikella kauniilla.”

(Sananlaskut 24:3–4)

Siunaus:

Siunatkoon Kolmiyhteinen Jumala, Isä ja Poika ja Pyhä Henki, koko tämän kodin ja sen asukkaat.

Kannatelkoon Jumalan siunaus tätä kotia ja kaikkia, jotka kulkevat tänne sisään ja ulos, siunaten ja suojaten tänään, tänä yönä ja jokaisena päivänä. Aamen.

Tilaisuuden päätteeksi voidaan rukoilla Isä meidän -rukous ja laulaa virsi tai joululaulu – ja sen jälkeen on aika juhlaa uutta alkua omalla tavallaan. ■

SINULLE, TALVIVAUVAA ODOTTAVA!

Tervetuloa yhteisille vauvakutsuille
sunnuntaina 7.12. klo 14–16
Reskan Kulmaan (Raatihuoneenkatu 19).

OHJELMASSA

- kakkukahvit kaikkien tulevien äitien kunniaksi
- tietoa ristiäisten järjestämisestä, vauvakerhoista ja muista perheiden palveluista
- vapaaehtoista leikkimielistä ohjelmaa

MAHDOLLISUUS IHANAAN MASUKUVAUKSEEN

omissa vaatteissa tai lainamekossa.
Valokuvaaja **Silvia Salakka**. Hinta 20 €, sis. kuvauksen ja valitsemasi 1 kuvan käsittelyn.

VAIPPAKAKUN ARVONTA!

ÄITIYSLIIKUNTAVALMENTAJA

Noona Salo mukana!

Lue lisää ja ilmoittaudu mukaan
viimeistään torstaina 27.11. osoitteessa
www.hameenlinna-vanajanseurakunta.fi/babyshower

P.S. Tilaisuus on vain odottaville äideille.

seurakunnan verkkokauppa

TERVETULOA TEKEMÄÄN HYVÄN MIELEN OSTOKSIA!

Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan verkkokaupan kautta sinulla on mahdollisuus osoittaa tukesi heikommassa asemassa olevalle hämeenlinnalaisille.
hameenlinna-vanajanseurakunta.fi/verkkokauppa.fi

Ilmastonmuutoksen ja biodiversiteetin kriisi –

VALOILMIÖ-FESTIVAALI HÄMEENLINNAN KIRKOSSA

Hämeenlinna-Vanajan seurakunta on tänäkin vuonna mukana Kulttuurikeskus ARXin järjestämässä Valoilmiö-valotaidefestivaalissa tukemassa lasten ja nuorten osallisuutta. Festivaali on torstaista lauantaihin 20.–22.11.2025 klo 17–21.

Hämeenlinnan kirkon julkisivussa on esillä **Alexander**

Salvesenin teos *Lastemme perintö?*, joka on Suomen vesiekosysteemin tilaa ja tulevaisuutta pohtiva maalauksellinen projisointi.

Kirkon sisätiloissa esillä on Salvesenin, ARXin ja Seminarin koulun ruotsinkielisten oppilaiden työstämä teos *Alltingets urkällä (Kaiken alkulähde)*. Teos kertoo vedestä arkipäivän mahdollistajana; janon sammuttajana, sateesta,

jääkiekosta, uimarannasta.

Tänä vuonna Valoilmiö levittäytyy myös Hauholle. Hauhon Kirkossa nähdään **Pauliina Mäkelän** teokset *Parallel Pool* ja *Metamorfosis II*. Lisäksi kirkossa ja sen ympäristössä nähdään Mäkelän tuotannosta innoittuneita oppilastöitä ja HIL-kuvien taideryhmien *Valohahmoja*. **Teokset ovat päällä 20.–22.11.klo 17–21.** ■

ESITYKSET HÄMEENLINNAN KIRKOSSA

Torstai 20.11.
klo 17 ja 18 Poika, joka katseli puiden latvoja -konsertissa lauletaan tuttuja lauluja Ismo Savimäen ja hänen kuorojensa johdolla

Perjantai 21.11.
klo 17 Sibelius-opiston nuoret soittajat
klo 18 Kulmaklubi <3 Valoilmiö: Saana Kettu
klo 19 Kulmaklubi <3 Valoilmiö: Noo
klo 20 Kulmaklubi <3 Valoilmiö: Janeveera

Lauantai 22.11.
klo 18 RRR-trio

Salvesen haluaa teostensa kautta herättää katsojan pohtimaan aistejaan ja läsnäolon merkitystä. Luonto, sen ilmiöt sekä ilmastonmuutoksen ja biodiversiteetin kriisi ovat hänen keskeisiä inspiraation lähteitään.

Hämeenlinnan Ohjaamo Stage tarjoaa nuorille aikuisille kohtaamispaikan ja olemisen tilan, minne olet tervetullut aina sen auki ollessa, eli ma-to klo 12–16 sekä maanantaisin vielä klo 16–20 avoimen olemisen tilaan ilman sen kummempaa asiaa. Maanantaisin Ohjaamolla on myös paikka terapeuttiselle keskustelulle, ammattilaisen terapeutin kanssa – Walk in -terapiaa joka maanantai klo 16.30–19.30.

Turuntie 4, 13130 Hämeenlinna, p. 050 563 3804, ohjaamo@hameenlinna.fi
Aukioloajat: ma-to 12–16, ma 16–20 avoin olemisen tila sekä 16.30–19.30 Walk in -terapia

Operaatio Talvi iskee jälleen –
AUTA LAHJOITTAMALLA!

Lahjoituksina toivotaan ruokakauppojen lahjakortteja, säilyvää ruokaa sekä kahvia.

LAHJOITUSTEN VASTAANOTTO KANTAKAUPUNGISSA:
Diakoniatoimisto,
Birger jaarlin katu 3, ma, ti, to ja pe klo 9–12, p. 040 804 9350
Palvelutoimisto, Raatihuoneenkatu 19
ma, ti, to klo 9–12 ja 13–15 ja pe klo 9–12

LAHJOITUSTEN VASTAANOTTO KALVOLASSA:
Lähimmäistupa, Hallintotie 1, to 13.11. klo 9–11, to 20.11. klo 14–16, ke 26.11. klo 15–16 ja ti 2.12. klo 11–13.
Tiedustelut: diakoniatyöntekijä Anne Kössi
puh. 040 804 9482 / anne.kossi@evl.fi

LAHJOITUSTEN TOIMITUS MIELELLÄÄN 10.12. MENNESSÄ

OPERAATIO TALVI

hameenlinna-vanajanseurakunta.fi

KIRJEPYHIS

- MAKSUTON KIRJEPYHÄ-KOULU LAPSILLE

Kirjepyhys on lasten kirjepyhäkoulu, joka postitetaan kotiin kuusi kertaa vuodessa.

Pienten kirjepyhys on tarkoitettu 4–7-vuotiaille ja Koululaisten kirjepyhys 8–10-vuotiaille lapsille perheineen Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan alueella. Kirjepyhys tukee kodin kristillistä kasvatusta ja perheen mukavaa yhdessä tekemistä. Jokaiselle lapselle voi tilata oman kirjeen.

Jokaisessa kirjeessä seikkailee hauska pyhiskaveri Onni-karhu, jonka kanssa lapset pääsevät leikkimään, piirtämään, arvuuttelemaan ja askartelemaan. Kirjepyhikseen ilmoittautuneet perheet saavat lahjaksi oman Lasten Raamatun, jota tutkitaan Onni-karhun johdolla. Lasten Raamattu sisältää kertomuksia sekä Vanhasta että Uudesta testamentista lapsentajuisesti kirjoitettuna.

Lähtekää mukaan yhteiselle seikkailulle Raamatun jännittävään maailmaan!

Näin tilaat Kirjepyhiksen!

Tilaa Kirjepyhys osoitteessa
www.hameenlinna-vanajanseurakunta.fi/kirjepyhys

tai lähetä tilaustiedot sähköpostilla
kirjepyhys.hml@evl.fi.
Kirjoita viestiin seuraavat tiedot: lapsen koko nimi,
syntymävuosi, osoite, huoltajan nimi, osoite sekä
sähköpostiosoite.

Osaatko ratkaista Onni-karhun tekemän tehtävän?
Vastaavia tehtäviä ja paljon muuta löydät Koululaisten kirjepyhiksestä!

SANAT PILOSSA Etsi sanat sanasokkelosta.

L	E	N	T	I	L	O	U	N	O	L	I	U	K	U	R	I
A	P	O	T	K	U	K	E	L	K	K	A	J	A	M	R	Y
S	T	U	H	I	M	I	R	U	S	L	J	A	S	S	U	T
K	U	I	O	M	I	L	U	M	I	L	I	N	N	A	K	U
E	H	K	L	K	L	U	S	I	S	A	N	K	P	P	K	A
T	Y	R	U	E	Y	V	I	L	L	A	S	U	K	K	A	P
T	V	T	I	P	H	A	T	A	A	N	M	F	P	B	S	A
E	Y	O	S	M	T	R	Y	U	A	J	J	A	U	N	E	N
L	A	P	T	U	Y	I	R	T	F	A	V	M	L	N	T	E
U	T	P	I	E	Y	T	M	A	Z	O	P	E	K	A	J	S
S	A	A	M	Y	T	E	L	U	M	I	U	K	K	O	O	U
U	O	T	E	A	A	P	O	R	R	S	A	R	A	T	T	K
K	O	A	T	L	K	L	V	A	T	N	E	N	M	A	U	S
S	T	K	R	L	U	M	I	L	A	P	I	O	S	T	S	E
E	A	K	B	E	G	L	I	E	G	L	P	X	U	O	E	T
T	A	I	O	T	H	I	I	H	T	O	M	O	N	O	T	

LIUKURI	VILLASUKKA	LUMILAPIO	HIIHTOMONOT
LUMIUKKO	LUMILINNA	POTKUKELKKA	SUKSET
LUMILYHTY	TOPPATAKKI	LUISTIMET	RUKKASET
PULKKA	LUMILAUTA	LASKETTELUSUKSET	

ASKARTELUVINKKI: TEE OMA JOULUPUU

- Lähtekää yhdessä ulos etsimään puusta pudonneita oksia – niistä saa mainiosti joulupuun rungon ja oksat.
- Rungon voi leikata esimerkiksi paksusta laatikkopahvista.
- Puun latvaan voi tehdä tähden: väritä se paperista tai leikkaa kahvipaketin kiiltävästä pinnasta.
- Kun askartelu on valmis, voitte jatkaa tähtien etsimistä myös ulkona.
- Katsokaa taivaalle – löydätkö Otavan?

OTETAAN VASTAAN LELUJA!

LÖYTYYKÖ NURKISTA EHJIÄ JA TOIMIVIA LELUJA TAI PELEJÄ?

VOIT TUODA LAHJOITUKSESI MARRASKUUN AIKANA SEURAKUNNAN PALVELUTOIMISTOON (RAATIHUONEENKATU 19) AVOINNA MA-TI JA TO KLO 9-12 JA 13-15 JA PE 9-12

TAI ANTAA NE SEURAKUNNAN TYÖNTEKIJÖILLE.

LELUT TULEVAT SYÖKSYNSUUN LEIRIKESKUSKEEN, KEHROPISTEILLE JA YLIJÄÄVÄT LAHJOITETAAN JOULUKUUN ALUSSA LAPSIPERHEILLE.

Huom! Eläintalouksista emme ota vastaan pehmeitä leluja allergioiden takia.

JOULU HAUTAUSMAALLA

Kuva Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan kuvapankki

Joulu on hautausmailla ruuhkaisaa aikaa. Perinteisesti haudoilla käydään joulu-aattona ennen jouluateriaa. Kynttilän tai seppeleen vieminen on kaunis tapa muistella pois nukkuneita ystäviä ja sukulaisia. Pimeän tullen tunnelma hautausmailla lyhtyjen loisteessa on harras ja tunnelmallinen.

TEKSTI REETTA LAAKSONEN

Jouluna hautausmaalla voi olla paljon kävijöitä. Ota siis hyvä ja rauhallinen joulumiehi mukaasi. Mieti myös, lähdetkö hautausmaalle ruuhkaisimpaan aikaan, vinkkaa hautausmaailman päällikkö **Piia Suonpää**.

Erityisesti Ahveniston hautausmaalla uusi tie tekee jyrkän mutkan kääntyessään pysäköintialueelle ja varovaisuutta tulee noudattaa.

– Pimeässä ja liukkaalla tulee olla varovainen ja muistaa heijastimet. Jouluna hautausmaalla liikkuu myös paljon lapsia. Hautausmaan sisäpuolelle ei saa ajaa autolla, vaikka portit olisivat auki.

Lunta luodaan hautausmailla pääväyliltä. Varsikengät ja lämmin vaatetus ovatkin hyvät varusteet hautausmaalla käyville.

– Jos haudan edustalta tarvitsee poistaa lunta, niin sitä

ei saa kasata toisen haudalle, vaan mahdollisuuksien mukaan siirtää muualle sivuun. Muista kynttilää tuodessa asettaa kynttilä tukevasti telineeseen tai maahan ja asettaa kynttilät riitte toisistaan, jotta ne eivät muodosta vaarallista roihua.

Sankarihauta-alueita löytyy kaikilta hautausmailta paitsi Vuorentaan hautausmaalta. Sodassa kaatuneiden muistoa kunnioitetaan sankarihautoilla itsenäisyyspäivänä partiolaisten ja reserviläisten tilaisuuksissa. Myös käynti toisaalle haudattujen muistomerkillä on monelle merkityksellinen. Muualle haudattujen muistomerkki löytyy kaikilta Hämeenlinnan hautausmaalta paitsi Lammin, Tuuloksen ja Vanajan hautausmailta. Lisäksi Vuorentakana on Tyhjän sylin muistomerkki. ■

Kuva Marika Ijäs

Rukous haudalla lausuttavaksi

Vietä haudalla rauhallinen hetki muistellen vainajaa. Voit lukea haudalla vaikka tämän rukouksen.

Rakas Jumala!

Tässä haudalla tunnen menettäneeni paljon.

En voi ymmärtää ja hyväksyä kaikkea.

Rakkaani on poissa ja kuitenkin sydämessäni.

Jumala, minulla on niin ikävä häntä.

Muistelen kaikkea mitä teimme,

kohtasimme ja kävimme lävitse.

Kiitos, että saimme elää yhdessä.

Kiitos, että saamme olla vielä yhdessä sinun luonasi.

Anna minulle voimaa jatkaa nyt täällä.

SUJUVA JA TUNNELMALLINEN VIERAILU HAUTAUSMAALLA – NÄIN SE HOITUU

- Mieti etukäteen, mitä aiot viedä haudalle. Pakko ei ole viedä mitään, myös käynti itsessään on arvokas.
- Kynttilälyhty, johon voi vaihtaa kynttilän, on ympäristöystävällisin vaihtoehto. Jos käytät hautakynttilää, muista kierrättää sen osat metalliin ja sekajätteeseen.
- Koirat ovat tervetulleita hautausmaalle, mutta huolehdi, että myös koirasi kunnioittaa hautoja. Jalan nostaminen hautakivelle ei ole soveliaista.
- Hiljenny rauhassa ja anna myös toisille rauha kokea merkityksellinen hetki.
- Jos mukanasi on lapsia, kerro myös heille, kuinka hautausmaalla tulisi käyttäytyä – mitä saa tehdä ja missä kulkea.
- Talviaikaan hautausmailla tehdään lumityöt pääväyliltä. Varaudu korkeampivartisilla kengillä, jos lunta on paljon.

Rauhan valoa pimeyteen

TEKSTI **KATARIINA OTTOSSON, ANNE TOUKONEN**

Rauhantulta kuljetetaan ja jaetaan lyhdystä lyhtyyn, kynttilästä kynttilään ja liekistä liekkiin. Onko tämä se vuosi, kun ensimmäistä kertaa sinulla palaa Betlehemin rauhantuli? Se olisi hienoa.

Betlehemin Rauhantulen matka on tänäkin vuonna alkanut Betlehemistä ikuisesta tulesta, josta itävaltalainen partiolainen on liekin lyhtyynsä hakenut. Tätä tulta ovat partiolaiset eri maissa kuljettaneet ja jakaneet muistuttaen samalla tulen vastaanottajaa rauhan ja valon tärkeydestä. Yhdessä kynttilässä valo on niin kovin pieni, mutta kun sytytämme useamman kynttilän, lisääntyy samalla valon määrä. Samalla tavalla rauha leviää pienin askelin ja jokaisella teolla on merkitystä.

Viime vuonna Rauhantuli paloi Suomessa kaikkiaan 266 kunnassa. Tuli saapuu marras-joulukuun vaihteessa Suomeen, Turkuun ja sieltä se liikkuu meille Hämeenlinnaan-kin partiolaisten kuljettamana. Rauhansanoman leviämistä voi seurata Facebookissa ryhmässä: *Betlehemin Rauhantuli/Fredsljuset från Betlehem*. Ryhmässä väritetään Suomen karttaan kuntia ja kerrotaan paikkoja, josta liekin voi noutaa omaan lyhtyynsä.

*Rauhantuli voi olla aineeton lahja, jota voit jakaa Rauhanviestin kanssa.
Kuva: Katariina Ottosson.*

ETSI HAUTOJA HAUTAKARTTA.FI -PALVELUN AVULLA

Ahveniston, Vuorentaan, Vanajan ja Lammin hautausmaat löytyvät nyt hautakartta.fi-palvelusta. Palvelussa voi etsiä esimerkiksi sukulaisen, ystävän tai kenen tahansa vainajan hautaa. Muut Hämeenlinnassa sijaitsevat hautausmaat pyritään saamaan palveluun vuoden 2026 aikana.

Hautakartta.fi-palvelu ilmoittaa hautausmaan, johon vainaja on haudattu ja osoittaa haudan sijainnin näytölle ilmestyvältä kartalta. Jos käytät palvelua mobiililaitteella ja olet jo valmiiksi kyseisellä hautausmaalla, näet myös lyhimmän reitin haudalle sen hetkisestä sijainnista-si. Kartta näyttää myös oman sijaintisi hautausmaalla.

www.hautakartta.fi

HAUTAAMISEN HINNAT MUUTTUVAT 1.1.2026 ALKAEN

Osana valtion säästötoimia eduskunta on päättänyt leikata kirkon lakisääteisiä tehtäviä varten saamaa rahoitusta. Kaikkein vahvimmin leikkaus vaikuttaa seurakuntien lakisääteisistä tehtävistä isoimpaan kuluerään eli hautaustoimeen.

Tämän vuoden 19,6 miljoonan euron leikkauksen lisäksi vuosina 2026 ja 2027 leikkauksia on määrä tehdä kumpanakin vuonna 10 miljoonalla eurolla. Leikkaukset tarkoittavat myös Hämeenlinnassa yhteensä yli 300 000 euron leikkauksia tänä ja ensi vuonna.

Hautaustoimen maksujen tulee olla sekä kirkkoon kuuluville että kuulumattomille samat. Siksi kirkollisverotuottoja ei saa käyttää hautaustoimen kuluihin, vaan ne tulee käyttää seurakuntien varsinaiseen toimintaan. Jäsenten maksamat kirkollisverovarot on käytettävä seurakunnallisiin tehtäviin, kuten hengelliseen työhön, lapsi- ja nuorisotoimintaan ja diakoniaan.

Seurakuntien hautaus toimi rahoitetaan osuudella valtionrahoituksesta sekä hautaus toimen maksuilla. Hautaus toimen maksutuotoista pääosa muodostuu hautapaikkamaksuista, hautaoikeuden määräaikaisten jatkamismaksuista, hautauspalvelumaksuista, vainajien säilytysmaksuista ja tuhkausmaksuista. Hautaan siunaaminen toimituksena on aina ilmainen ev.lut.kirkon jäsenille.

Edullisin ja tällä hetkellä yleisin tapa haudata on tuhkaus, joka maksaa ensi vuonna 320 euroa hämeenlinnalaiselta. Tuhkausmaksu sisältää vainajan säilytyksen kylmiössä kolmen viikon ajan. Kolmen viikon ylittävältä ajalta vainajan säilytysmaksu on 15 euroa/vuorokausi. Uurnapaikka muistolehdossa maksaa hämeenlinnalaiselle 90 euroa ja hautauspalvelumaksu on tällöin 125 euroa. Nimilaatta muistolehtoon maksaa 80 euroa. Oma uurnahautapaikka maksaa 175–255 euroa ja hautaus siihen 225 euroa. Päälle tulevat kaivuutyötunnit.

Ajantasaiset hautaushinnastot löydät verkkosivuilta www.hameenlinnaseurakunnat.fi

Kuva Marika Ijäs

Muistisairaahan joulu – JUMALA EI UNOHDA

Joulu tuo mukanaan muistoja. Lapsuuden joulukuuset, kynttilöiden tuoksu, virret, joulukirkko ja yhdessä vietetyt hetket palaavat mieleen – joskus kirkkaasti, joskus kuin sumun läpi. Muistisairaalle joulu voi olla sekä lohdullinen että hämmentävä. Aika, paikka ja ihmiset voivat sekoittua, mutta jokin tuttu koskettaa silti syvältä.

Hoivakotityössä kohtaan ihmisiä, joiden muisti on haalistunut, mutta joiden sydän muistaa. Kun laulamme yhdessä ”Jouluyö, juhlayö”, silmät kostuvat. Kun rukoilemme Isä meidän, huulet liikkuvat mukana. Jumalan rakkaus ei riipu muistista – se on läsnä, vaikka sanat unohtuisivat.

Joulun sanoma on juuri tätä varten: *”Teille on syntynyt Vapahtaja.”* Ei vain niille, jotka muistavat, vaan myös niille, jotka eivät enää muista. Jumala ei unohda ketään. Hän tuntee meidät nimeltä, muistaa jokaisen elämänvaiheen ja kulkee vierellämme – myös silloin, kun oma mieli ei enää pysy mukana.

Muistisairaahan joulu voi olla hiljainen, mutta se voi silti olla täynnä pyhyyttä. Virsi, joululaulu, lämmin kosketus, led-kynttilän valo – ne voivat olla kuin enkelin kuiskaus: *”Sinä olet rakas. Jumala on tässä. Jeesus on syntynyt.”*

Joulun pyhyys tulee näkyväksi myös hoivakotihaar-taudessa. Kun lasken alttaripöydälle hartaushetkessä

ristin, tyhjä risti muistuttaa meitä kaikkia siitä, että Jeesus ei jäänyt ristille. Jokaisella meillä häneen uskovalla on iankaikkinen elämä. Olkoon Kristuksen valo meidän kaikkien sydämissä – kirkkaana, muistettuna tai unohtuneena, mutta aina totena.

Siunattua adventin ja joulun aikaa sinulle ja läheisillesi

Seija Puusaari
Diakoniatyöntekijä

VAPAAEHTOISTEN ARKUNKANTAJIEN KOULUTUS

Yhä useammin hautajaisia järjestäessä tulee eteen kysymys, mistä löytyisi kantajia kun omasta saattoväestä ei ehkä kuutta kantajaa löydy. Tähän tarpeeseen on vastannut reilun puoli vuotta seurannassa toiminut vapaaehtoisten arkunkantajien ryhmä. Nyt on tarve kouluttaa arkunkantajia lisää.

Vapaaehtoisten arkunkantajien koulutus Vuorentaan kappelissa 19.1. klo 17. Koulutuksessa käymme läpi kaikki hautaukseen ja kantamiseen liittyvät asiat ja tietenkin harjoittelemme kantamista käytännössä.

Tule kuulemaan mitä toiminta on. Kantajien ryhmässä olevat voivat vapaasti oman tilanteen mukaan ottaa tai olla ottamatta tarjottu tehtävä vastaan. Koulutukseen osallistuminen ei velvoita kantajien ryhmään liittymiseen.

Vapaaehtoisten arkunkantajien tarve keskittyy ensisijaisesti Hämeenlinnassa Ahveniston- ja Vuorentaan kappeleille sekä Vanajan, Rengon ja Kalvolan kirkkoihin.

TIEDUSTELUT JA ILMOITTAUTUMISET KOULUTUKSEEN
elina.m.virtanen@evl.fi, p. 040 804 9348

OLEMME MUKANA JOULUNAVAUKSESSA!

Hämeenlinnan tori
lauantaina 29.12. klo 15–17

Tule nauttimaan partiolaisten keittämää joulupuuroa ja tapaamaan seurakunnan työntekijöitä!

DIAKONIATYÖN JOULUKERÄYS

Torilla otetaan vastaan lahjakortteja, kahvipaketteja ja säilyviä elintarvikkeita vähävaraisten perheiden tueksi.

ALEKSI AROMAA
ANTTI PARANKO & KALLE PENTTILÄ

Joulurauhaa

27.11. RENKO, RENGON KIRKKO
3.12. IITTALA, KALVOLAN KIRKKO
11.12. HÄMEENLINNA, VANAJAN KIRKKO
18.12. HAUHO, HAUHON KIRKKO

Konsertit alkavat klo 19:00
(kesto 75 min) / Liput 35,50 €

Lipun hinta sisältää Biletin käsittelykulun 2,50 €
Tuotanto: Parankomusic

AROMAA

Biletti.fi

HAPPY HOLIDAYS!
pop joul
Klassinen joul
Joul
KAUNTIMMAT JOULULAULUT
ROUHEA joul
LASTEN JOULURADIO

**Jouluradio
sai jälleen**

Hämeenlinna-Vanajan seurakunta tarjoaa Jouluradion sinunkin vastaanottimesi.

Hämeenlinnassa Jouluradio kuuluu taajuudella 101,3 MHz.
Jouluradion pääkanava voit kuunnella myös
RadioPlayerissa sekä koko kanavaperhettä Suplassa,
Ruudussa ja Elisa Vihteessä.

Jouluradion pääkanava on sekoitus perinteisiä joululauluja,
yllättäviä tulkintoja sekä ihan uutta joulumusiikkia.
Radiotaajuuksilla ja kaapelissa lähetettävän ohjelman lisäksi
verkossa voi kuunnella seitsemää muuta monimuotoista joulukanavaa.

Klikkaa itsesi kuulolle www.jouluradio.fi

TERVETULOA TUNNELMALLISELLE JOULULAULUVAELLUK- SELLE HÄMEENLINNAN KESKUSTAAN!

Lähde mukaan kokemaan joulun tunnelmaa keskustassa ja anna kiireiden unohtua. Joululauluvaellus on tunnelmallinen kokemus, joka yhdistää tutut paikat, musiikin ja joulun koskettavan sanoman. Voit kävellä vaelluksen milloin vain. Pienellä pyhiinvaelluksella pysähdytään nauttimaan joululauluista, katkelmista sekä Hämeenlinnan kaupungin historiallisista paikoista.

LÄHTÖ: Hämeenlinnan torin lyhty
PÄÄTEPISTE: Rantapuisto
Kulku kilometreissä n. 2 km.

Jouluvaellus toimii CityNomadi-mobiilisovelluksen avulla, joka ohjaa kulkuasi läpi vaelluksen. Suosittelemme käyttämään kuulokkeita, jotta elämys olisi täydellinen. Joululauluvaelluksen ja tarkemmat ohjeet löydät osoitteesta www.pyhiinvaellushameenlinna.fi tai CityNomadi-sovelluksesta hakemalla: Joululauluvaellus.

HÄMEENLINNA-VANAJAN SEURAKUNTA

HIS STORY CLUB - English Bible Study Group

Welcome to making new friends, getting closer to Jesus and finding more purpose in your life. In the His Story Club afternoons, we go through the books of the New Testament and get to know Jesus.

2025:
19.11., 3.12., 17.12.
2026:
14.1., 28.1., 11.2.,
25.2., 11.3., 25.3., 8.4.,
22.4., 6.5., 20.5.

His Story Club
meets every other Wednesday
at Reskankulma 3:30 pm – 5 pm

JOIN THE CLUB!

Seurakunnassa tapahtuu

KUMPPANIN MENEHTYMISEEN SAAVAT KAIKENIKÄISET TUKEA

MITÄ?

Nuorten leskien vertaisryhmä

MISSÄ?

Reskan Kulmassa,
Raatihuoneenkatu 19,
13100 Hämeenlinna.

MILLOIN?

Seuraava kokoontuminen su 14.12.
klo 16–18. Ryhmään saa tulla ilman
ennakkoilmoitusta.

TEKSTI **WILLIAM SOHLSTRÖM**

Jouni Selänpää laittaa kahvin tippumaan Reskan Kulmassa ja jää odottamaan ryhmäläisiä. Hän toimii vapaaehtoisena Nuoret Lesket ry:lle ja pitää Hämeenlinnassa nuorten leskien ryhmää kerran kuussa. Nuoret Lesket ry on valtakunnallinen työikäisten leskien ja leskiperheiden vertaistukiyhdistys. Hämeenlinnassa nuorten leskien ryhmää ei ole ollut vuosiin, kunnes Selänpää perusti uuden vuonna 2024. Tarve ryhmälle syntyi omasta menetyksestä.

– Olisin itse kaivannut vertaisryhmää kolme vuotta sitten, eikä täällä Hämeenlinnassa silloin toiminut sellaista. Lähdin sitten yhdistyksen avulla tuomaan sitä tänne uudestaan. Ryhmässä monesti sanotaan, on että tätä ei voi kukaan muu ymmärtää kuin sellainen, joka on itse sen kokenut.

Vaikka ryhmä toimii myös Selänpäälle itselleen vertaistukena, on hänelle ollut tärkeää mahdollistaa ryhmä hämeenlinnalaisille ja lähiseutulaisille. Selänpään kokemuksen mukaan elämäntilanteiden samankaltaisuus on vertaistuessa tärkeää.

– Työikäisen vertaistuki on hieman erilaista kuin eläkkeelle jääneen. Vaikka suru ja surun prosessit ovat saman tyyppisiä, voi vaikka puhua lapsista, Digi- ja väestöviraston roolista ja kaikesta sellaisesta, mikä ei välttämättä ole ajankohtaista eläkeiän ylittäneille.

Ryhmään saa tulla ilman ennakkoilmoitusta tai kumppania, ellei hänkin ole leski. Ryhmään voi tulla oli menetyksestä viikkoja tai vuosia. Leskeys on ainoa, mitä osallistujilta vaaditaan. Ryhmään ei voi tuoda tukihenkilöä tai uutta kumppania, ellei hänkin ole leski.

Koska ryhmä ei vaadi ilmoittautumista, ei Selänpää voi tietää tuleeko ryhmään ketään. Se ei kuitenkaan herätä hänessä kummempaa stressiä, eikä sellaisia päiviä ole ollutkaan. Suurin osa osallistujista ovat käyneet ryhmässä jo pidemmän aikaa, ja kokevat kuuluvuutta porukkaan.

Kello lähenee neljää ja ryhmäläisiä saapuu pikkuhiljaa. Selänpää on laittanut tarjolle kahvin lisäksi myös teetä

ja glögiä, sekä asetellut sohvanurkkauksen pöydälle nenäliinoja ja yhdistyksen esitteitä. Ryhmäläiset ovat laskettavissa yhden käden sormilla, mikä on Selänpään mukaan tyyppillistä. Jotkut ovat olleet ryhmässä alusta alkaen, toiset ovat uudempia. Ryhmän keskustellessa tunnelma on lämmin, ymmärtävä ja vastaanottava. Puhe on ryhmässä vapaa. Kaikki saavat oman puheenvuoronsa eikä kenenkään ole pakko puhua, jos ei siltä tunnu. Ryhmässä jaetaan omia kokemuksia, vinkkejä sekä näkökulmia menetykseen ja suruun.

Kaksituntinen tapaaminen lähenee loppuaan yllättävän nopeasti ja kahvikupit sekä nenäliinat siivotaan pois. Osa ryhmäläisistä halaavat toisiaan ja toivovat näkevänsä ensi kerralla. Ryhmän seuraava tapaaminen on sunnuntaina 14.12. klo 16–18.

Onko sinulta kuollut kumppani tai muu läheinen? Tarvitsetko keskusteluapua muista syistä? Seurakunnan keskusteluapua ja tukea on aina tarjolla. Seurakunta järjestää myös sururyhmiä ja lapsille suunnattuja Helmijengi-sururyhmiä. ■

FINGERPORI

KOTIKIRKKO 4/2025 | Hämeenlinna-Vanajan seurakunta | www.hameenlinna-vanajanseurakunta.fi

JULKAISIJA

Hämeenlinna-Vanajan
ev. lut. seurakunta
72. vuosikerta

TOIMITUS

Raatihuoneenkatu 19
13100 Hämeenlinna
kotikirkko@evl.fi

PÄÄTOIMITTAJA

Reetta Laaksonen
reetta.laaksonen@evl.fi
040 804 9325

TOIMITUSIHTTEERI ILMOITUSMYYNTI

Anu Iso-Kokkila-Vähänen
anu.iso-kokkila-vahanen@evl.fi
040 804 9326

TAITTO JA KUVANKÄSITTELY

MI Suunnittelu, Marika Ijäs

KANSIKUVA

Marika Ijäs

PAINO

Botnia Print

JAKELU

Jakelujuniorit Oy ja
Posti Oy

JAKELUHUOMAUTUKSET

Jakelujuniorit Oy, jakelupalaute.fi

SEURAAVA NUMERO

28. tammikuuta 2026

FB: [hameenlinnavanajanseurakunta](https://www.facebook.com/hameenlinnavanajanseurakunta)
IG/Tiktok: Kirkko Hämeenlinnassa

MENOT

HÄMEENLINNA-VANAJAN SEURAKUNNAN TAPAHTUMAT 19.11.2025–27.1.2026

**TULE
MUKAAN!
–
TALVEN
TAPAHTUMAT,
MESSUT SEKÄ
KONSERTIT**

**TILAISUUKSIA
VAUVASTA
VAARIIN
– TERVETULOA!**

KURKISTUS ADVENTTIIN

ke 26.11. klo 17–19

Loimalahden leirikeskukseen piha-alue

Tapahtumassa kuljetaan oppaan johdolla elämyksellinen polku, kohti joulun sanomaa. Voit ottaa oman lyhdyn mukaasi valaisemaan tietä ja saapua oman aikataulusi mukaan. Huomioithan, että viimeinen opastettu kierros lähtee klo 18.30.

Kierroksen jälkeen voi nauttia glögistä ja pipareista sekä kauniista jouluikkunoista. Joulupuuroakin saa kotiin vietäväksi niin kauan kuin sitä riittää. Tapahtuma on maksuton ja kokonaan ulkona, joten pukeuduthan lämpimästi. Tervetuloa!

LAPSIPERHEILLE

ENSIMMÄISEN ADVENTIN PERHEKIRKKO

su 30.11. klo 10, Poltinahon seurakuntatalo

Sisältää ehtoollisen. Tervetuloa laulamaan Hoosiannaa, syömään maksutonta riisipuuroa, tekemään jouluista askartelua sekä pomppimaan pomppulinnaan.

VAUVAKIRKKO

su 30.11. klo 15, Poltinahon seurakuntatalo

Vauvakirkossa ollaan joulun odotuksen tunnelmissa: on lauluja, rukousta ja pajaamista. Tarjolla maksutonta pientä syötävää.

LAPSIPERHEIDEN KAUNEIMMAT JOULULAULUT

ke 10.12. klo 18, Poltinahon seurakuntatalo

Avoimen Poltsarin yhteydessä, tervetuloa klo 17 syömään riisipuuroa. Klo 18 lauletaan lasten tuttuja joululauluja, mutta myös muita joululauluja.

JOULUJUHLAKIRKOT

su 14.12. klo 13, Hämeenlinnan kirkko

su 14.12. klo 10, Kalvolan kirkko, sis. ehtoollisen

su 14.12. klo 15, Rengon kirkko, sis. ehtoollisen

Päiväkerholaisten esityksiä.

PERHEIDEN JOULUKIRKKO

ti 16.12. klo 10, Hämeenlinnan kirkko

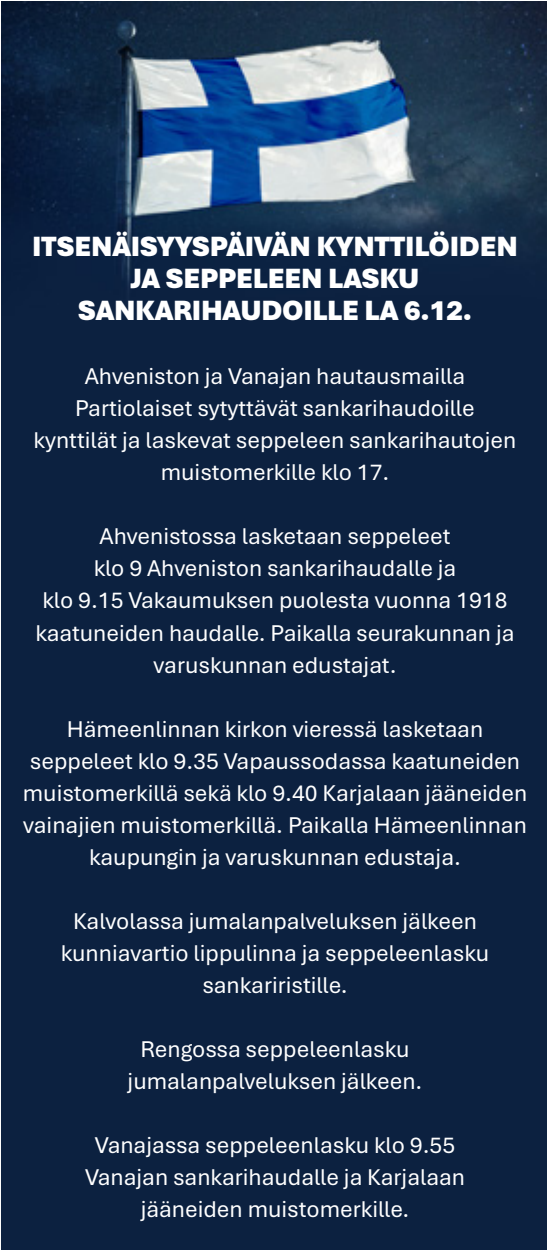
ke 17.12. klo 10, Jukolan Lintukoto

Tervetuloa viivähtämään hetki joulun sanoman äärellä.

PERHEIDEN AATTOHARTAU

ke 24.12. klo 14, Poltinahon seurakuntatalo

Tervetuloa erityisesti lapsille suunnattuun aattohartauteen joululaulujen, evankeliumin ja seimen äärelle.

ITSENÄISYYSPÄIVÄN KYNTTILÖIDEN JA SEPPELEEN LASKU SANKARIHAUDOILLE LA 6.12.

Ahveniston ja Vanajan hautausmailla Partiolaiset sytyttävät sankarihaudoille kynttilät ja laskevat seppeleen sankarihautojen muistomerkillä klo 17.

Ahvenistossa lasketaan seppeleet klo 9 Ahveniston sankarihaudalle ja klo 9.15 Vakaumuksen puolesta vuonna 1918 kaatuneiden haudalle. Paikalla seurakunnan ja varuskunnan edustajat.

Hämeenlinnan kirkon vieressä lasketaan seppeleet klo 9.35 Vapaussodassa kaatuneiden muistomerkillä sekä klo 9.40 Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkillä. Paikalla Hämeenlinnan kaupungin ja varuskunnan edustaja.

Kalvolassa jumalanpalveluksen jälkeen kunniavartio lippulinna ja seppeleenlasku sankariristille.

Rengossa seppeleenlasku jumalanpalveluksen jälkeen.

Vanajassa seppeleenlasku klo 9.55 Vanajan sankarihaudalle ja Karjalaan jääneiden muistomerkillä.

NUORTEN KAUNHEIMMAT JOULULAULUT

ti 16.12. klo 19

Poltinahon seurakuntatalo

Joululaulut ja niiden laulaminen on jo klassikoksi muodostunut jouluperinne. Mutta klassikkokin voi saada uuden ripauksen joulun taikaa. Ja kun taika laskeutuu, kuuliija ei voi kuin arvailla, mitä seuraavaksi on luvassa: kauneutta vai kauheutta.

Tätä on Nuorten kaunheimmat joululaulut, hetki, jolloin et osaa päättää, laulaako mukana vai työntääkö sormet korviin. Se on uudenlainen klassikko, joka saapui musiikilla viihdyttämään ja levittämään joulun sanomaa!

Laulujen jälkeen Glögitarjoilu.

JOULUNAJAN PYHÄN TANSSI

ti 16.12. klo 13–14

Reskan Kulma

Sisätossut mukaan. Aiempaa kokemusta ei tarvita. Tanssit jatkuu 27.1.2026.

Katriina Mäkinen p.040 8049356

LÄHETYKSEN JOULUMYYJÄISET

la 13.12. klo 10–13, Jukolan lintukoto

Jukolan lintukodon joulumyyjäisistä löydät joulun hyvää tekevimmät lahjat. Myyntipöydissä on myytävänä monenlaisia käsitöitä, puutöitä ja leivonnaisia ja myyjäiskahvilassa nautit joulupuuron ja torttukahvit.

Myyjäisissä on myös arpajaiset, kirpputoripöytä ja askartelupiste lapsille. Myyjäisten tuotto kokonaisuudessaan lähetystyön hyväksi.

Myyjäispöytään voi tuoda myytäväksi myös kotona leivottuja leivonnaisia. Myytäväksi annettaviin tuotteisiin tulee liittää ainesosaluettelo ja leivonnaiset voi tuoda paikalle klo 9 alkaen. Tiedustelut Elina Virtanen p. 040 804 9348.

VAPAAEHTOISTEN JOULUPUURO

ke 10.12. klo 17, Reskan Kulma

Tervetuloa joulupuurolle ja glögille.

Hartaus klo 18

VÄHÄVARAISTEN JOULUATERIA

ke 17.12. klo 12–14.30

Poltinahon seurakunta

Maistuvaa ja perinteistä jouluruokaa vähävaraisille. Aluksi jouluhartaus.

Timo Heikka, p.040 804 9355

RESKAN KULMAN AAMUPALA

Tiistaisin klo 9–11, Reskan Kulma

Vuoden viimeinen aamupala ti 16.12, jatkuu jälleen ti 13.1.2026.

Maksuton. Diakoniatyöntekijä tavattavissa, rukoushetki klo 10.

Tiedustelut: Diakoniakeskus ma ja ti sekä to ja pe klo 9–12, p. 040 804 9350

LINTUKODON RUOKAILU

Perjantaisin klo 11–12.30,

Jukolan Lintukoto, Eeronkuja 5

Jouluateria ja vuoden viimeinen kerta pe 12.12. Ateria 4 €, lapset ilmaiseksi.

Tiedustelut: Diakoniakeskus ma ja ti sekä to ja pe klo 9–12, p. 040 804 9350

KEHITYSVAMMAISTEN JOULUJUHLA

ti 16.12. klo 9–11 Poltinahon seurakunta

Iloinen joulujuhla, johon kaikki ovat tervetulleita.

Joulukahvit tarjolla klo 9 alkaen, ohjelmaosuus klo 10–11.

Henna Helminen, p. 040 804 9336.

ELÄKEIKÄISTEN JOULUJUHLA

ke 10.12. klo 13–14.30

Poltinahon seurakuntatalo

Ohjelmassa on mm. hartaus, laulua ja riisipuoratarjoilu.

Lämpimästi tervetuloa!

Tiedustelut Jenni Kaarenoja p. 040 804 9359

Kuorikkaan
TAHTI

MONOLOGEJA JA MUSIIKKIA

15.12. klo 18 Rengon kirkko
16.12. klo 18 Hämeenlinna kirkko
17.12. klo 18 Vanajan kirkko
18.12. klo 18 Kalvolan kirkko

JOULUAPUA

Otamme kiitollisina vastaan lahjakortteja ruokakauppaan sekä säilyvää ruokaa ja kahvia. Lahjoitukset jaetaan diakoniatyön kautta vähävaraisiin kotitalouksiin seurakuntamme alueella. **Otamme lahjoituksia vastaan Joulutorilla/Joulunavauksessa torilla 29.11.**

Lahjoitusten vastaanotto kantakaupungissa:

*Diakoniatöimisto Birger jaarlin katu 3
ma, ti, to ja pe klo 9–12*

*Palvelutoimisto Raatihuoneenkatu 19
ma, ti, to klo 9–12 ja 13–15 ja pe klo 9–12*

Diakoniatöimisto p.040 804 9350

Lahjoitusten vastaanotto Kalvolassa:

*Lähimmäistuvassa, Hallintotie 1
to 13.11. klo 9–11, to 20.11. klo 14–16, ke 26.11.
klo 15–16 ja ti 2.12. klo 11–13.*

*Tiedustelut: diakoniatyöntekijä Anne Kossi
puh. 040 804 9482 / anne.kossi@evl.fi*

**MIELENTERVEYSKUNTOUTUJEN
PUUROJUHLA**

ti 9.12. klo 11 Polttinahan seurakunta

Hartaushetki ja yhteislauluja.
Riisipuuroa ja torttukahvit.

Tilaisuus päättyy klo 12.30 mennessä.

Katriina Mäkinen p.040 804 9356

ELÄINTEN JOULUHARTAUUS
la 20.12. klo 17, Hämeenlinnan tori,
ison kuusen luona

Joulurauhaa lemmikeille ja heidän ihmisilleen! Kaikki lemmikit ovat tervetulleita eläinten jouluhartauteen Hämeenlinnan torille, kuusen luokse. Voit tuoda myös lemmikin kuvan, jos itse lemmikin on hankala olla paikan päällä. Lauletaan yhdessä joululauluja ja siunataan lemmikit joulunviettoon. Myynnissä kannatustuotteita Hämeenlinnan seudun eläinsuojeluyhdistyksen tueksi.

Konsertit

ADVENTTIVESPER

la 29.11. klo 18 Hämeenlinnan kirkko
Tervetuloa hiljentyään 1. adventin aattoon
musiikin äärelle, jossa hoosianna kajahtaa
kirkon kupoliin saakka.
Armas Maasalo: Adventtivesper
Tawastica-kuoro
Kalvolan kirkkokuoro
Launeen kirkkokuoro
Sonja Tissari, *urut*
Kalle Roine, *liturgi*
johtaa Juho Punkeri
Vapaa pääsy.

KANSALLISOOPPERAN KUORON JOULUKONSERTTI

ke 3.12. klo 19 Hämeenlinnan kirkko
Vapaa pääsy, ohjelma 20 €.

MUSIIKILLINEN LAHJA SUOMELLE -KONSERTTI

pe 5.12. klo 19 Hämeenlinnan kirkko
Käsikelloyhtye Arsis.
Vapaa pääsy, ohjelma 20 €.

KUOROJEN JOULUKONSERTTI

pe 12.12. klo 19 & la 13.12. klo 15
Hämeenlinnan kirkko
Neloskuoro, Aurorina, Aurora ja Vox Vanajae
Johtaa Ismo Savimäki
Kimmo Tapanainen, *piano*
Vapaaehtoinen maksu.

JOULUKONSERTTI

ma 15.12. klo 19 Hämeenlinnan kirkko
Hämeenlinnan mieskuoro,
johtaa Anneli Julén,
Hämeenlinnan mieskuoron seniorit,
johtaa Erkki Alanen,
Anna-Maria Lehtoaho, *urut*
Isä Markus, *resitointi*
Kimmo Reinikainen, *puhe*
Ohjelma 20 €.

JOULUN SÄVEL SOI

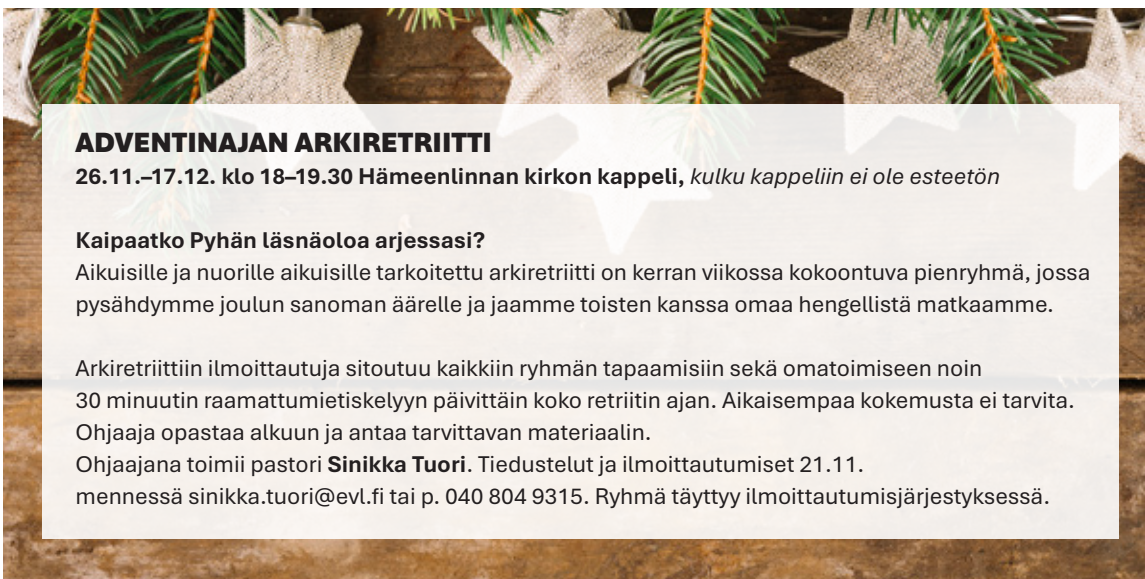
la 20.12. klo 18 Hämeenlinnan kirkko
Klassisen joulumusiikin kattaus nuorten äänin.
Vanajaveden nuorisokuoro,
johtaa Anna-Maria Lehtoaho
Nuorisokuoro Sointu Järvenpäästä,
johtaa Toni Hintsala
Vapaa pääsy, ohjelma 10 €.

JOULUKONSERTTI

su 21.12. klo 17 Rengon kirkko
Klassisesta Gospeliin! Kahden kuoron
joulukonsertissa kuullaan kattaus
klassikkojoululauluja ja menevää gospelia.
Hämeenlinnan gospelkuoro,
johtaa Juho Punkeri
Prima vista -kuoro Järvenpäästä,
johtaa Airi Saloniemi
Lassi Kouvo, *piano*
Arto Nurmi, *basso*
Risto Takala, *rummut*
Vapaa pääsy, ohjelma 15 €.

SEIMELLE SEISAHDUN

ma 22.12. klo 18 Vanajan kirkko
Siiri Hannula, *kantele*
Vapaaehtoinen ohjelmamaksu 10 €.

ADVENTINAJAN ARKIRETRIITTI

26.11.–17.12. klo 18–19.30 Hämeenlinnan kirkon kappeli, kulku kappeliin ei ole esteetön

Kaipaatko Pyhän läsnäoloa arjessasi?

Aikuisille ja nuorille aikuisille tarkoitettu arkiretriitti on kerran viikossa kokoontuva pienryhmä, jossa pysähdyimme joulun sanoman äärelle ja jaamme toisten kanssa omaa hengellistä matkaamme.

Arkiretriittiin ilmoittautuja sitoutuu kaikkiin ryhmän tapaamisiin sekä omatoimiseen noin 30 minuutin raamattumietiskelyyn päivittäin koko retriitin ajan. Aikaisempaa kokemusta ei tarvita. Ohjaaja opastaa alkuun ja antaa tarvittavan materiaalin.

Ohjaajana toimii pastori **Sinikka Tuori**. Tiedustelut ja ilmoittautumiset 21.11. mennessä sinikka.tuori@evl.fi tai p. 040 804 9315. Ryhmä täyttyy ilmoittautumisjärjestyksessä.

KAUNEIMMAT JOULULAULUT

HÄMEENLINNAN-VANAJAN SEURAKUNNASSA 2025

KESKIVIikkONA 10.12.

klo 18 Lapsiperheille,
Poltinahon seurakuntatalo
Avoimen Poltsarin yhteydessä.

PERJANTAI 12.12.

klo 17.30 Lucia-festen och
Vackraste julsångerna,
Poltinahon seurakuntatalo

SUNNUNTAI 14.12.

klo 15 Vanajan kirkko
klo 16 Tilaisuus tulkattuna
viittomakielelle,
Hämeenlinnan kirkko
klo 18 Hämeenlinnan kirkko
klo 18 Kalvolan kirkko

MAANANTAI 15.12.

klo 18 Rimmin rukoushuone

TIISTAI 16.12.

klo 18 Vanajan kirkko

KESKIVIikko 17.12.

klo 16 Kauppakeskus Goodman
klo 17 Kauppakeskus Goodman
klo 19 Hämeenlinnan kirkko
klo 19 Jukolan Lintukoto

TORSTAI 18.12.

klo 18 Vanajan kirkko

LAUANTAI 20.12.

klo 13 Hämeen linnan kuninkaansali
klo 14 Hämeen linnan kuninkaansali
klo 23 Yön kauneimmat joululaulut,
Hämeenlinnan kirkko

SUNNUNTAI 21.12.

klo 13 Hämeenlinnan kirkko
klo 15 Vanajan kirkko
klo 17 Vanajan kirkko
klo 19 Rengon kirkko

KAUNEIMMAT JOULULAULUT GOES PUB

PERJANTAINA 12.12.

klo 18 Olutravintola Birger
klo 21 Juliuksen olohuone.

Suomen Lähetyssseuran Kauneimmat Joululaulut
kaikuvat maailman lasten puolesta jo yli 50:ttä kertaa.

#KAUNEIMMATJOULULAULUT

SUOMEN 1859
LÄHETYSSEURA

Joulun hartaudet

*Jumalan on kunnia korkeuksissa,
maan päällä rauha ihmisillä,
joita hän rakastaa.*

JOULUAATTO 24.12.

- klo 13 Aattohartaus, Ahveniston kappeli
- klo 13 Aattohartaus, Vanajan kirkko
- klo 14 Julbön på svenska,
Hämeenlinnan kirkko
- klo 14 Aattohartaus, Ahveniston kappeli
- klo 14 Perheiden aattohartaus,
Poltinahon seurakuntatalo
- klo 14 Aattohartaus, Vanajan kirkko
- klo 15 Aattohartaus, Vanajan kirkko
- klo 15 Aattohartaus, Hämeenlinnan kirkko
- klo 15 Aattohartaus, Rengon kirkko
- klo 15 Aattohartaus, Kalvolan hautausmaa
- klo 15 Aattohartaus, Vuorentaan kappeli
- klo 16 Aattohartaus, Vanajan kirkko
- klo 21 Aattoyöhartaus, Vanajan kirkko
- klo 23 Jouluyön messu, Hämeenlinnan kirkko
- klo 24 Aattoyöhartaus, Vanajan kirkko

JOULUPÄIVÄ 25.12.

- klo 8 Sanajumalanpalvelus, Kalvolan kirkko
- klo 8 Sanajumalanpalvelus, Vanajan kirkko
- klo 10 Sanajumalanpalvelus, Rengon kirkko
- klo 10 Messu, Hämeenlinnan kirkko
- klo 12 Hartaus, Hämeen linna, kuninkaansali

TAPANINPÄIVÄ 26.12.

- klo 10 Messu, Hämeenlinnan kirkko
- klo 10 Sanajumalanpalvelus,
Rimmin rukoushuone
- klo 18 Messu, Nummenkylän kylätalo,
Renko
- klo 18 Kauneimmat joululaulut,
Vanajan kirkko

SUNNUNTAI 28.12.

- klo 10 Messu, Hämeenlinnan kirkko
- klo 10 Messu, Kalvolan kirkko
- klo 15 Messu, Rengon kirkko
- klo 16 Jouluaajan juhla,
Luolajan rukoushuone
- klo 18 Iltakirkko, Vanajan kirkko

UUDEN VUODEN AATTO 31.12.

- klo 23 Hartaus ja ehtoollinen, Rengon kirkko

UUDENVUODEN PÄIVÄ 1.1.2026

- klo 10 Messu, Hämeenlinnan kirkko
- klo 10 Messu, Kalvolan kirkko
- klo 12 Messu, Vanajan kirkko

SUNNUNTAI 4.1.2026

- klo 10 Messu, Hämeenlinnan kirkko
- klo 10 Messu, Rengon kirkko
- klo 12 Messu, Vanajan kirkko
- klo 15 Messu, Kalvolan kirkko

LOPPIAINEN 6.1.2026

- klo 10 Messu, Hämeenlinnan kirkko
- klo 10 Messu, Rengon kirkko
- klo 12 Messu, Vanajan kirkko
- klo 15 Messu, Kalvolan kirkko

Selkokielen jouluhartaus
katsottavissa YouTubessa
Hämeenlinna-Vanajan
seurakunnan kanavalla.

VALOMESSU

sunnuntaisin 23.11, 21.12., 18.1.klo 17
Hämeenlinnan kirkko

Astetta rennompia iltamessu, joka toteutetaan yhdessä seurakuntalaisten kanssa. Musiikki bändisoittimilla ja pyhäkoulu 3–12-vuotiaille. Uusille lahjat. Tervetuloa!

VALOMESSU JA KAUNEIMMAT JOULULAULUT

su 7.12. klo 17

Hämeenlinnan kirkko

Astetta rennompia iltamessu, joka toteutetaan yhdessä seurakuntalaisten kanssa. Tänä sunnuntaina lauletaan messun musiikkina kauneimpia joululauluja bändimusiikin säestyksellä. Pyhäkoulu 3–12-vuotiaille.

U30-ILLAT

maanantait 24.11., 8.12., 22.12., 19.1.
klo 18, Reskan kulma

18–30-vuotiaiden ilta. Rukousta, Raamattua, yhdessäoloa ja iltapalaa. Vaikkeet olisi ikinä ollut mukana seurakunnan toiminnassa, oot tervetullut. Lisätietoja Emma Autti p. 040 804 9302

RAUHANRUKOUS

ma 10.11., 1.12. ja 19.1. klo 17
Hämeenlinnan kirkko

Rukoilemme yhdessä maailmanrauhan ja sovinnon puolesta ja pyydämme että seuraisimme Kristusta rauhan tiellä siellä missä jaamme elämämme ihmisten ja luomakunnan kanssa. Kokoonnumme kerran kuussa.

Franciscus Assisilaisen
rauhanrukouksessa pyydetään:

Vapahtaja, tee minusta rauhasi välikappale,
niin että sinne, missä on vihaa,
toisin rakkauden,
missä loukkausta, toisin anteeksiannon,
missä epäsopeutta, toisin yksimielisyyden,
missä erehdyttä, osoittaisin totuuden,
missä epäilystä, auttaisın uskoon,
missä epätoivoa, nostaisin luottamukseen,
missä pimeyttä, loisin sinun valoasi,
missä surua, virittäisin ilon ja lohdutuksen.

Niin että, oi Mestari, en yrittäisi niin paljon etsiä lohdutusta kuin lohduttaa muita,
hakea ymmärtämystä kuin ymmärtää toisia,
pyytää rakkautta kuin rakastaa muita,
sillä antaessaan saa,
kadottaessaan löytää,
unohtaessaan saa anteeksi,
kuollessaan nousee iankaikkiseen elämään.

**VARHAISKASVATUKSEN
VIIKKOTOIMINTA JOULUTAUOLLA
15.12.25–7.1.26**
Kevään toimintakausi käynnistyy to 8.1.2026

AVOIN POLTSARI
ke 10.12., ke 21.1.2026
klo 17–19 Poltinahon seurakuntatalo
Illat alkavat maksuttomalla ruokailulla.
Monenlaista mukavaa puuhaa kaikenikäisille.

Keskiviikkona 10.12. tarjolla riisipuuroa klo 17,
lapsiperheiden kauneimmat joululaulut klo 18.

HAUKKAA & HENGAA
ke 19.11., ke 3.12.
klo 17–19, Jukolan Lintukoto

Jatkuu jälleen 14.1.2026.
Haukkaa ja Hengaa iltoihin
ovat kaikki tervetulleita.
Mukavaa yhdessä tekemistä ja
olemista. Tarjolla myös ateria
klo 17. Tilaisuus on maksuton.
Tiedustelut p. 040 804 9353
tiina.s.hamalainen@evl.fi

**SINULLE, TALVIVAUVAA
ODOTTAVA!**

Tervetuloa vauvakutsuillesi su 7.12.
klo 15–17 Reskan Kulmaan

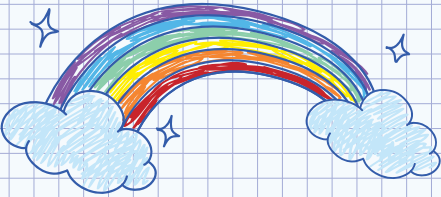
Lue lisää ja ilmoittaudu mukaan
hameenlinna-vanajanseurakunta.fi/babyshower

P.S. Tilaisuus on vain odottaville äideille.

MIESTEN & LASTEN PIZZAPELI-ILTA
11.3.2026 klo 17–20
Poltinahon seurakuntatalo

Ilmoittautuminen nettisivujen kautta tammi/
helmikuussa 2026 tapahtumaan. Ilta sisältää
hartauden sekä pizzan tekemistä ja pelaamista
yhdessä. Ilta on osallistujille maksuton.
Lisätietoja: Löde Hurme p. 040 804 9373

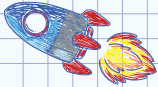
**KOULUIKÄISTEN KERHOTOIMINTA:
kokkikerhoja, liikuntakerhoja,
kädentaitoihin liittyviä kerhoja**
Tervetuloa mukaan maksuttomaan
kerhotoimintaan kevätkaudelle!

**Kerhoja on maanantaista
torstaihin eri teemoilla.**
Kokkikerhot+ Kässäkerho klo 17–18.30,
muut kerhot klo 17–18

Katso tarkemmat kerhopisteet ja kerhojen
sisältö nettisivuilta: www.hameenlinna-vanajanseurakunta.fi/tule-mukaan/koululaisille/kerhot

Ilmoittautuminen on auki 18.11.2025–15.2.2026
nettisivuilla: www.hameenlinna-vanajanseurakunta.fi/ilmoittaudu

Lisätietoja kerhotoiminnasta antaa:
Kati Lehmuskanta-Kupias p. 040 804 9375
kati.lehmuskanta-kupias@evl.fi

10-SYNTTÄRIT

3.2.2026 klo 17.30–19.30
Poltinahon seurakuntatalo

Kymmenen vuotta täyttäviä (synt. 2016)
juhlitaan Hämeenlinna-Vanajan seurakunnassa
lasten yhteisillä syntymäpäivillä joka vuosi.
Synttärisankarit saavat juhliin henkilökohtaisen
kutsun postitse joulukuussa 2025, jossa on
ilmoittautumisohjeet ja tietoa tapahtumasta.
Tapahtuma on maksuton osallistujille.
Tervetuloa juhlimaan porukalla synttäreitä!

**KOULULAISTEN
TALVILOMALEIRIT**
1.–3.lk ma–ke 23.–25.2.2026
4.–6.lk ke–pe 25.–27.2.2026
Syöksynsuun leirikeskus

Tervetuloa talvilomalla koululaisten leireille.
Leireillä monenlaista ohjelmaa: askartelua,
ulkoilua, pelaamista sekä hiljentymistä
yhdessä. Leirin hinta on 30 €/leiriläinen.
Paikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä.
Ilmoittautumiset leireille seurakunnan
nettisivuilta 7.1.–30.1.2026 välisenä aikana.
Lisätietoja Petri “Löde” Hurme p. 040 804 9373

**LEIRIT
TÄYTTYVÄT
NOPEASTI!**

PIENOISSÄHKÖAUTORATAKERHOT
Seurakunnalla on kaksi pienoissähköautorataa,
joista toinen sijaitsee Kylätiellä ja toinen Poltin-
ahon seurakuntatalolla. Pienoissähköauto-
kerhoon tulo ei vaadi erillistä ilmoittautumista.
Alle 6-vuotiaat ovat tervetulleita vanhempiensa
seurassa. 6–10-vuotiaiden lasten vanhempien
toivotaan vähintään kerran käyvän kerhossa.

KYLÄTIEN PIENOISSÄHKÖAUTORATA
Kevätkauden toiminta alkaa 12.1. klo 18
Kokoontumiset maanantaisin klo 18–20
Osoite: Kylätie 2.
Kylätiellä on syksyllä 2020 valmistunut uusi yli
40 metriä pitkä 8-urainen sähköautorata.
Kerhossa ei ole ikärajaa. *Kerhonohjaaja ja
lisätiedot: Kimmo Leivuori p. 040 514 6113.*

POLTSARIN PIENOISSÄHKÖAUTORATA
Kevätkauden toiminta alkaa 13.1. klo 18
Kokoontumiset tiistaisin klo 18–20
Osoite: Turuntie 34 (ovi D).
Poltinahon seurakuntatalolla on 4-urainen
”kotirata-autoille” tarkoitettu rata. *Kerhonohjaaja
sekä lisätiedot: Max Klasmeier p. 044 059 1098.*

UUTTA!
ANTTILANKADUN KAHVIT
Alkaa ke 14.1. klo 13.30–15,
jatkuen parittomien viikkojen
keskiviikkoisin

Tervetuloa mukavaan seuraan oman
aikataulun mukaisesti. Tarjolla kahvia
ja voileipiä. Paikalla diakoniatyöntekijä.
Rukoushetki klo 14.30.
Anttilankatu 4.
Tiedustelut Elina Iivonen
p. 040 804 9357

RIPPIKOULU AIKUISILLE
9.–11.1. 2026, Reskan Kulma

Onko hääjuhla tulossa vai onko sinua pyydetty
kummiksi, mutta et ole käynyt rippikoulua?

Nyt voit käydä rippikoulun hieman nopeammin.
Kokonaisuuteen kuuluu aloitustapaaminen
3.12. klo 17 Poltinahon seurakuntatalolla, kaksi
erikseen sovittavaa messukäyntiä ja viikonloppu,
joka päättyy konfirmaatioon ja iltamessuun
Vanajan kirkossa. Voit ilmoittautua rippikou-
luun 28.11. mennessä mirja.lassila@evl.fi.
Lisätiedustelut p. 040 804 9310

HÄMEENLINNAN KIRKON
MESSUT JA HARTAUDET

su 23.11. klo 10 TUOMIOSUNNUNTAIN MESSU mukana *Vanajaveden nuorisokuoro*

su 30.11. klo 10 mukana musiikkiryhmä *Aurorina*

la 6.12. klo 10 sanajumalanpalvelus

su 7.12. klo 10 kirkkokahvit

su 21.12. klo 10 kirkkokahvit

su 28.12. klo 10 kirkkokahvit

VANAJAN KIRKON
MESSUT JA HARTAUDET

su 23.11. klo 12 *ehtoollisjumalanpalvelus*

su 30.11. klo 18 iltakirkko

su 7.12. klo 12 *ehtoollisjumalanpalvelus*

su 14.12. klo 18 iltakirkko

su 21.12. klo 12 *ehtoollisjumalanpalvelus*

su 28.12. klo 18 iltakirkko

LÄHIÖMESSUT
JUKOLAN LINTUKODOSSA

su 30.11. klo 12

su 14.12. klo 12

su 11.1. klo 12

su 25.1. klo 12

Joka toinen sunnuntai. Maksuton keittolounas. Eeronkuja 5.

VALOMESSU

su 23.11. klo 17 Hämeenlinnan kirkko

su 7.12. klo 17 Hämeenlinnan kirkko

su 21.12. klo 17 Hämeenlinnan kirkko

su 18.1. klo 17 Hämeenlinnan kirkko

NUORTEN AIKUISTEN KIRJAPIIRI

5.12., 9.1., 6.2., 6.3., 10.4., 8.5. klo 18–20
Reskan kulman 3. kerros.

Sisäänkäynti Sibeliuksenkatu 5, ovisummeri, jossa lukee 3krs. kokoustilat.

Keskustelua vetävät kirjailija **Anna-Kaisa Linna-Aho** ja **TT Taina Kalliokoski**

5.12. puhumme **Irene Zidanin** kirjasta *Isäni appelsiininkukkien maasta*.

9.1. puhumme **Juha Itkosen** kirjasta *Ihmettä kaikki*

6.2. puhumme **Heather Morrisin** kirjasta *Auschwitzin tatuoija*

6.3. puhumme **Jhumpa Lahirin** kirjasta *Missä milloinkin*

10.4. puhumme **Antti Hurskaisen** kirjasta *Suntio*

8.5. puhumme **Mikko-Pekka Heikkisen** kirjasta *Norppaöljy*

Ei ilmottautumista. Lisätietoja:
kappalainen **Jaana Lehtonen** p. 040 804 9301

Kalvolassa tapahtuu

MESSUT

su 23.11. klo 15 Kalvolan kirkko

su 30.11. klo 10 Kalvolan kirkko

la 6.12. klo 10 sanajumalanpalvelus, Kalvolan kirkko

su 7.12. klo 15 Kalvolan kirkko

su 21.12. klo 15 Kalvolan kirkko

su 28.12. klo 10 Kalvolan kirkko

JOULUJUHLAKIRKKO

14.12. klo 10, Kalvolan kirkko

Sisältää ehtoollisen. Päiväkerholaisten esityksiä.

LÄHIMMÄISTUVAN JOULUPUURO

to 4.12. klo 11–14 Hallintotie 1, Kalvola

Jouluista ohjelmaa puuron ja kahvin lomassa.

Tiedustelut *Anne Kössi* p. 040 8049482, *Hanna-Leena Niemelä* p. 040 804 9361.

ELÄKEIKÄISTEN TIISTAikerho

Kokoontuu joka kuukauden 3. tiistai tammikuusta lähtien klo 13.30–15, Kalvolan seurakuntatalo, Hallintotie 3, Iittala

Tiedustelut: *Anne Kössi*, p.040 804 9482

DONKKIS BIG NIGHT!

27.11.2025 ja 19.2.2026 klo 17.30-19.30, Kalvolan kirkko

Ohjelmassa paljon erilaista puuhaa, Raamattu-opetusta, musiikkia, toimintapisteitä ja tietenkin perinteiset nyyttärit! Jokainen voi tuoda jotain herkkua mukanaan yhdessä jaettavaksi. Voit tuoda esimerkiksi sipsejä, popcornia tai paperipäälysteisiä makeisia. Avaamattomissa pakkauksissaan. Seurakunnan puolesta on tarjolla mehua ja pientä suolaista.

Tiedustelut: *Kari Mononen* p. 040 804 9483

LAHJOITUKSET

Otamme kiitollisina vastaan lahjakortteja ruokakauppaan sekä säilyvää ruokaa ja kahvia. Lahjoitukset jaetaan diakoniatyön kautta vähävaraisiin kotitalouksiin seurakuntamme alueella. Lahjoitusten vastaanotto Kalvolassa: Lahjoituksia vastaanotetaan Lähimmäistuvassa, Hallintotie 1, to 20.11. klo 14–16, ke 26.11. klo 15–16 ja ti 2.12. klo 11–13.

Tiedustelut: *diakoniatyöntekijä Anne Kössi* puh. 040 804 9482 / *anne.kossi@evl.fi*

seurakunnan verkkokauppa

TERVETULOA TEKEMÄÄN
HYVÄN MIELEN OSTOKSIA!

hameenlinna-vanajanseurakunta.fi/
verkkokauppa.fi

Rengossa tapahtuu

MESSUT

su 23.11. klo 10 Rengon kirkko

su 30.11. klo 15 Rengon kirkko

la 6.12. klo 10 sanajumalanpalvelus, Rengon kirkko

su 7.12. klo 10 Rengon kirkko

su 21.12. klo 10 Rengon kirkko

su 28.12. klo 15 Rengon kirkko

JOULUJUHLAKIRKKO

14.12. klo 15, Rengon kirkko

Sisältää ehtoollisen. Päiväkerholaisten esityksiä.

PERHEIDEN JOULUKIRKKO

18.12. klo 9.30, Rengon kirkko

Tervetuloa viivähtämään hetki joulun sanoman äärellä.

UUDENVUODEN AATTOHARTAUUS

31.12. klo 23 Rengon kirkko, ehtoollinen

ITSENÄISYYPÄIVÄN KYNTTILÄ
KULKUE JA KYNTTILÖIDEN LASKU
SANKARIHAUDOILLE

6.12.2025 klo 17, lähtö Rengon seurakuntatalolta

Partiolaiset järjestävät kynttilä kulkueen seurakuntatalolta sankarihaudoille ja laskevat hautamuistomerkillä seppelleen.

RENGON RAAMATTUPIIRI

tiistait 25.11. ja 9.12.

Luemme Raamattua ja keskustelemme luke-mastamme toinen toisiltamme uutta oppien ja erilaisia tulokulmia löytäen. Kahvi- ja teetarjoilu. 9.12. joulujuhlata iloisine yllätyksineen ja musiikkivieraineen. Tiedustelut: *Sara Kaloinen* 044 9759 333.

KUNINKAAN TÄHTI
MONOLOGINÄYTELMÄ

15.12 klo 18–19, Rengon kirkko

Mitä mahtoivat ajatella Maria, Joosef ja Baaruk-paimen joutuessaan keskelle ensimmäisen joulun tapahtumia? Kuninkaan Tähti-monologeissa he kertovat kokemastaan. Millaista on äidin huoli, kihlatun pettymys ja laitapuolen kulkijan hämmästys? Käsikirjoitus ja musiikki **Mirja Lassila**, ohjaus **Hanna-Leena Henriksen**, näyttelijöinä ovat **Sirpa Soininen**, **Taavi Leinikka** ja **Antti Leino**. Tule ja seuraa Tähteä!

HOPEAKERHO, eläkeläisille

Kokoontuu parittomien viikkojen keskiviikkoisin alk. 14.1. klo 13–14.30 Rengon seurakuntatalo, Hinkaloistentie 1, Renko.

Tiedustelut: *Anne Kössi*, p.040 804 9482

RENGON RUOKAILU

torstaisin klo 11–12.30

Rengon seurakuntatalo, Hinkaloistentie 1.

Vuoden viimeinen ruokailu 11.12. saakka, jatkuu jälleen 8.1.2026. Ateria 4 €, lapset ilmaiseksi

Tiedustelut: *Lauri Nurmi* p. 040 804 9376 *lauri.nurmi@evl.fi*

@ hameenlinnavanajan-seurakunta

@ kirkko_hameenlinnassa

@ kirkko.hameenlinnassa

SOME

ELÄKEIKÄISTEN RYHMÄT
KANTAKAUPUNGISSA

RESKAN KULMA ELÄKEIKÄISTEN KAHVIT
helmikuusta alkaen joka kuun ensimmäinen
tiistai klo 13–14.30. HUOM! Tammikuussa ei
kokoonnuta loppiaisen vuoksi. Raatihuoneenkatu 19.
Tiedustelut: Anne Kössi, p.040 804 9482

ANTTILANKADUN ELÄKEIKÄISTEN RYHMÄ
Parillisten viikkojen keskiviikko
alk. 21.1. klo 13.00–14.30 Seurakunnan kerhotila,
Anttilankatu 4. HUOM! Uusi tila, *Hättilän ryhmä ei
kokoonnu enää Aulangontiellä.*
Tiedustelut: Anne Kössi, p.040 804 9482

POLTINAHON SEURAKUNTATALON KAHVIO
parittomien viikkojen torstaisin, alk. 15.1.
klo 13–14.30, Turuntie 34.
Tiedustelut: Anne Kössi, p.040 804 9482

NÄPERTÄJÄT
Parillisten viikkojen tiistaisin, alk. 20.1.
klo 13–15, Reskan Kulma, Raatihuoneenkatu 19.
Tiedustelut: Anne Kössi, p. 040 804 9482

HOPEAKERHO
Kokoontuu parittomien viikkojen keskiviikkoisin
alk. 14.1. klo 13–14.30
Rengon seurakuntatalo,
Hinkaloistentie 1, Renko.
Tiedustelut: Anne Kössi, p.040 804 9482

ELÄKEIKÄISTEN TIISTAikerho
Kokoontuu joka kuukauden 3. tiistai
tammikuusta lähtien klo 13.30–15,
Kalvolan seurakuntatalo, Hallintotie 3, Iittala
Tiedustelut: Anne Kössi, p.040 804 9482

**ILOA ELÄMÄÄN -KASVURYHMÄN
OHJAAJIENTEN KOULUTUS**
24.1. klo 10–16 Reskan kulma
Iloa elämään kasvuryhmien vapaaehtoisten
ohjaajien koulutus alkaa 24.1. ja jatkuu helmi-
kuussa 10.2., 17.2. ja 24.2. koulutusiltoina.

Iloa elämään -ryhmät aloittavat maaliskuussa
ja ryhmiin voi ilmoittautua helmikuun aikana.

Tiedustelut ja ilmoittautumiset ohjaaja-
koulutukseen Mirja Lassila p. 040 804 9310,
Eina Virtanen p. 040 804 9348 tai
Mikko Metsänen mikko.metsanen@gmail.com.

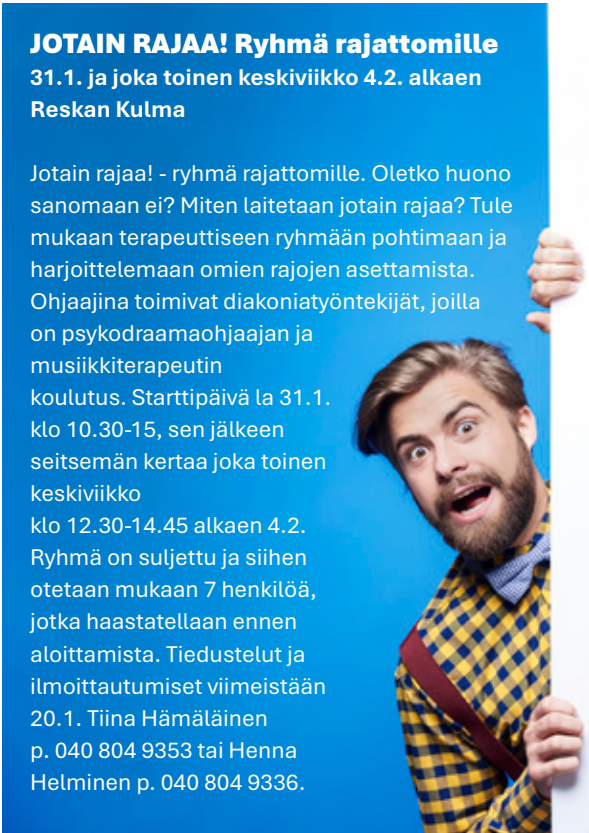

RUKOUSKOULU
ma 8.12. klo 17,
Jukolan Lintukoto
Siunaa minulle, Jumala,
se mitä sydämeni kaipaa.
Rukouskoulussa aiheena
Muutokseen vievä rukous.
Lämpimästi tervetuloa!

RETRO-RYHMÄ
Torstaisin klo 10–12 (18.12. saakka)
Reskan Kulma

Ryhmä 50+ -vuotiaille ukrainalaisille ja
suomalaisille. Mukavaa yhdessäoloa ja
tekemistä, tulkkaus järjestetty.
Tule rohkeasti mukaan!
Tiedustelut ja ilmoittautumiset:
Tiina Hämäläinen p. 040 804 9353 tai
Olena Niinikoski p. 045 185 5685.

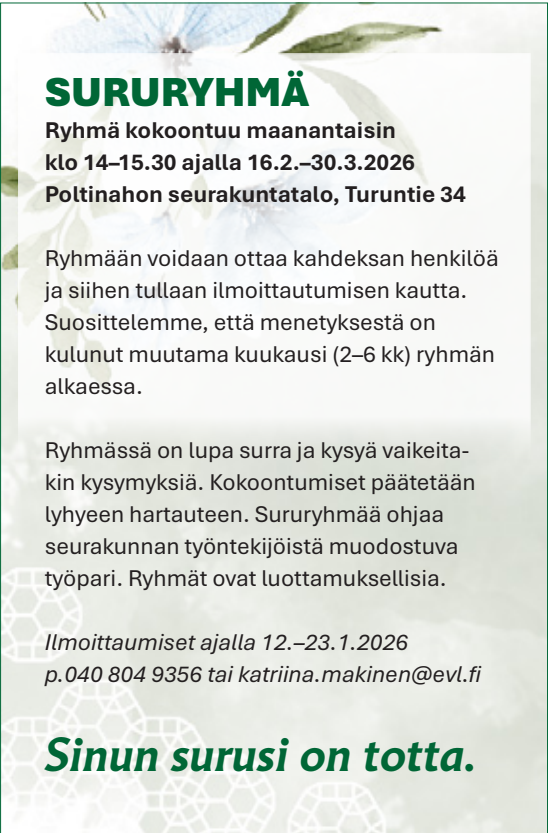
JOTAIN RAJAA! Ryhmä rajattomille
31.1. ja joka toinen keskiviikko 4.2. alkaen
Reskan Kulma

Jotain rajaa! -ryhmä rajattomille. Oletko huono
sanomaan ei? Miten laitetaan jotain rajaa? Tule
mukaan terapeutin ryhmään pohtimaan ja
harjoittelemaan omien rajojen asettamista.
Ohjaajina toimivat diakoniatyöntekijät, joilla
on psykodraamaohjaajan ja musiikkiterapeutin
koulutus. Starttipäivä la 31.1.
klo 10.30-15, sen jälkeen
seitsemän kertaa joka toinen
keskiviikko
klo 12.30-14.45 alkaen 4.2.
Ryhmä on suljettu ja siihen
otetaan mukaan 7 henkilöä,
jotka haastatellaan ennen
aloittamista. Tiedustelut ja
ilmoittautumiset viimeistään
20.1. Tiina Hämäläinen
p. 040 804 9353 tai Henna
Helminen p. 040 804 9336.

ERORYHMÄ 2026
Hämeenlinna-Vanajan seurakunnan
perheasiain neuvottelukeskuksesta
järjestetään eroryhmä keuhattalvella 2026.

Eroryhmässä työtetään eroon liittyviä
tunteita ja erosta selviytymistä. Jokaisella
kerralla on oma teema ja vertaisryhmätyös-
kentelyä. Ryhmään voit ilmoittautua
lähettämällä tekstiviestin perheneuvoja
Sari Paanulle p. 040 804 9343.
Sari Paanu ottaa sinuun yhteyttä haastattelua
varten. Ryhmä alkaa 21.1.2026 klo 17.30–
20.00. Tapaamiskertoja on 10 keskiviikkoa
tästä eteenpäin. Eroryhmään voivat osallis-
tua Hämeenlinnan ja Janakkalan asukkaat.

SURURYHMÄ
Ryhmä kokoontuu maanantaisin
klo 14–15.30 ajalla 16.2.–30.3.2026
Poltinahon seurakuntatalo, Turuntie 34

Ryhmään voidaan ottaa kahdeksan henkilöä
ja siihen tullaan ilmoittautumisen kautta.
Suosittelemme, että menetyksestä on
kulunut muutama kuukausi (2–6 kk) ryhmän
alkaessa.

Ryhmässä on lupa surra ja kysyä vaikeita-
kin kysymyksiä. Kokoontumiset päätetään
lyhyen hartauteen. Sururyhmää ohjaa
seurakunnan työntekijöistä muodostuva
työpari. Ryhmät ovat luottamuksellisia.

Ilmoittautumiset ajalla 12.–23.1.2026
p.040 804 9356 tai katriina.makinen@evl.fi

Sinun surusi on totta.

**DIAKONIAITYÖN
AJANVARAUS JA
NEUVONTA**
Keskusteluapua, hengellistä ja
henkistä tukea, talous- ja
palveluohjausta, ruoka-apua ja
muuta taloudellista apua.

KANTAKAUPUNKI
Diakoniakeskus,
Birger Jaarlin katu 3,
ma-ti ja to-pe klo 9–12
p. 040 804 9350,
diakonia.hameenlinna@evl.fi

KALVOLA/IITTALA
Seurakuntatalo,
Hallintotie 3, Iittala
AJANVARAUS:
Diakoniakeskuksen kautta.

RENKO
Rengon seurakuntatalo,
Hinkaloistentie 1, Renko
AJANVARAUS:
Diakoniakeskuksen kautta.

Diakoniatyön ajanvaraus ja vastaanotto on suljettu 23.12.2025–7.1.2026 välisen ajan.